

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39.08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Pobjančič
via Cassa di Rispe 10

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 15.

V GORICI, ČETRTEK 4. JULIJA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

5. junija, petek: Ciril in Metod, apostola slovanskih narodov. — 6., sobota: Izaija, prerok; Bogomila; Dominika (Nedeljka). — 7., nedelja: 7. pobinško nedelja. Vilibald, škof; Pulherija. — 8., ponedeljek: Evgenij III., papež; Elizabeta, kraljica. — 9., torek: Nikolaj in tovariši, mučenci; Anatalija, devica. — 10., sreda: Amalija, devica; Veronika; Felicita. — 11., četrtek: Pij I., papež; Olga; Sidronij, mučenec.

V soboto dne 6. junija je mlaj; vreme lepo.

Novice.

Novi prefekti,

tudi goriški in tržaški, nastopijo svoja mesta 15. ali 16. t. m. Prej bodo sprejeti še od načelnika vlade, ki jim bo dal točne smernice glede delovanja v posameznih pokrajinah.

Knezonaškok na potovanju.

Goriški vladika dr. F. B. Sedej je v soboto odpotoval v Trbiž na poset k novoimenovanemu monsignorju dekanu I. Krautu. Tam je pričel tudi z birmovanjem, ki ga bo s Trbiža pripeljalo v Bovec in Kobarid.

Glavni tajnik

fašistovske stranke Avgust Turati je obiskal pretekli teden Julijsko Krajinu in imel več shodov v Trstu in na Reki ter zletel nato na zrakoplovu v Zader. Tu je bil višek svečanosti. Glavni tajnik je imel nagovor na zadržko prebivalstvo ter se zahvalil za sprejem. »Treba je iti na Reko in priti semkaj,« — je rekel — »da razumeš solzno in žalostno resničnost mirovne pogodbe, ki je mi nismo podpisali.« Tu v srcu Dalmacije je nekaj, kar kravavi kakor odrezano meso in vpije s prebodenim srcem. Sicer pa mi ne zahtevamo mnogo; nas vznemirja samo to, da imajo nekateri poln želodec, dočim primanjkuje nam, kar je potrebno. Tega ne moremo trpeti. Mi smo mlad narod z zdravim želodcem in bi prav lahko tudi večje kose prebavili. Imejte zaupanje v svoje goreče stremenje, toda zavedajte se, da je vaša usoda usoda trpljenja in bolečin. Bodite ponosni na to svojo politično žaloigro. Rečem vam, da mož, ki danes vlada s trdno in vneto roko Italiji, gleda na vas in na vaše potrebe z razumevanjem in z živim italijanskim ter fašistovskim čutom.

Množice so Turatijeve besede sprejele z velikim navdušenjem, godbe so zaigrale fašistovske himne.

Velikodušen dar.

Načelnik vlade Mussolini je nakazal reški mestni občini 150.000 lir v dobrodelne namene.

Za dvorec goriške prefekture.

Dvorec goriške prefekture so že pred meseci povsem prenovili in ga opremili z novim pohištvo. Stroški za prenovu so znašali 246.000 lir; prevzela jih je goriška deželna uprava. Za pohištvo pa je plačala državna uprava 195.000 lir. Goriška dežela ima zdaj dostojno bivališče za prefekturo.

Tretji kraljevič.

V soboto 29. junija zjutraj, na praznik sv. Petra in Pavla, je Belgrajčane zbudil grom topov in zvonjenje, ki je naznanjalo, da je rojen tretji sin kralja Aleksandra. Kraljica Marija ga je povila na Bledu. To je prvi jugoslovanski kraljevič, ki ni bil rojen v Beogradu. Pri svečanem krstnem slavlju je botra, angleškega kralja, zastopal njegov drugorodni sin princ jorški. Kraljevič je dobil ime Ivan, in sicer v priznanje Slovencem, ki imajo med svojimi najodličnejšimi možmi mnogo Ivanov kakor Ivana Cankarja, drja Janeza Kreka in druge.

Življenje in smrt v Trstu.

Meseca junija je bilo v Trstu 295 živov in 8 mrtvorojenih, 209 slučajev smrti in 176 porok. Rojstev je bilo v juniju ravno toliko ko v maju, število smrti pa je padlo za 73, gotovo posledica ugodnejših vremenskih prilik. Število porok se je v primeri z majem zvišalo za 35 parov.

Dva politična umora.

Iz bolgarskega glavnega mesta Sofije poročajo zopet o dveh političnih umorih. Zadnje sredo 26. junija zvečer proti deveti uri sta se sprehajala po eni najlepših sofijskih ulic dva makedonstvujoča, ubežnika iz Skoplja v Jugoslaviji. V hipu ju obkolijo 3 neznanci in začnejo na nju divje streljati ter nadaljujejo s streljanjem, ko že ležita na tleh; vendar se je napadalcem v splošni zmedu posrečilo zbežati. Sodi se, da je bil umor izvršen iz političnega maščevanja in da ga je povzročila kaka umorjenima nasprotna skupina med makedonstvujočimi. Uboga Bolgarija! Kdaj bodo prenehali zaslepljeni bratomorni boji?

Rešeni.

Zadnjič smo poročali o letalski nesreči, kateri so zapadli 4 španski letalci, ki so hoteli preleteti Atlantski ocean. Vsa večdnevna iskanja ponesrečenega letala so ostala brezuspešna in ves svet je že obupal nad usodo drznih letalcev. Po osmih dneh je pa angleška ladja »Eagle«, ki je bila od angleške vlade poslana na iskanje ponesrečencev, našla letalec sredi visokega morja, ko so jim po 8 dnevih bojih z valovi in viharji že pešale moči, in jih z letalom vred rešila. Veselje nad rešitvijo pogumnih letalcev je bilo zlasti v Španiji nepopisno.

Vojni prostovoljci.

Na praznik sv. Petra je prišla v Gorico skupina vojnih prostovoljcev iz Tridenta. Goriški vojni prostovoljci s kapitanom Grazianijem na čelu so jih svečano sprejeli. Popoldne so na Kalvariji odkrili spominske stebre v čast tam padlim prostovoljcem. Gostje so potem še obiskali kraško in soško bojišče, kjer so odkrili vrsto spominkov na grobeh padlih tovarišev, ter se podali nato v Trst.

Nemški tisk

v Jugoslaviji je precej močno razvit. Okoli 450.000 Nemcev ima 14 časopisov, in sicer 1 velik dnevnik, 6 tedniškov, 2 lista po 3 krat na teden, tri, ki izhajajo po dvakrat in 2 mesečnika. Razen tega imajo še celo vrsto književnih založb ter par strokovnih listov. Taki so sezname Nemcev samih.

Pod krivo palico

je dobro, je dejal srednjeveški rek, hoteč izraziti misel, da je bilo pod vladjo cerkvenih knezov ki imajo zakrivljene škofove palice, življenje boljše nego pot svetnimi knezi. Tega mnenja so pa še danes vsi oni tisoči, ki so vložili prošnje za sprejem v uradniške, vojaške, poselske in druge službe v Vatikanskem mestu. Toliko je teh prošenj, da je vatikanski guverner nabil razglas, da v novi državi nikogar več ne potrebujejo.

Po 15 letih.

Zopet poročajo listi o bivšem avstrijskem vojaku, ki se je sedaj po 15 letih vrnil iz ruskega ujetništva. Gre za Štefana Vujina, ki se je pred dnevi nepričakovano vrnil k svoji družini v Sento v Vojvodini. Vujin trdi, da je v Rusiji še 40 do 50 tisoč ujetnikov, ki se ne morejo vrniti domov, ker je voznja draga in je težko dobiti potni list; on je porabil za potovanje okrog 3000 lir.

Umestna strogost.

Pred tržaškim sodiščem so stali pred nekaj dnevi: dva zdravnik, dr. De Senibus in dr. Dose, in tri ženske. Zdravnika in dve ženski so bili obtoženi, da so sodelovali pri umetnem splavu tretje ženske. Dr. De Senibus in ena ženska, babica, sta bila obsojena vsak na tri leta in 1 mesec težke ječe, drugi trije so dobili vsak po 1 leto in 2 meseca.

Letina v Jugoslaviji.

Poročilih listov kaže letošnja letina v Jugoslaviji prav dobro. Glede količine obeta biti ena najobilnejših. Stanje rži, pšenice in ječmena je v vsej državi zelo ugodno. Tudi koruzna polja so prav lepa. Radi vremenskih neprilik kakovost pridelkov ne bo povsem prvovrstna.

Župnijski izpit

je napravil g. Božo Kjačić, kurat na Srpenici. Čestitamo!

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

Za borih 60 lir.

V noči od 30. junija so vdrli svedrovc v papirno trgovino E. Pristerja v ulici Cesare Battisti v Trstu, kjer so slutili bogat plen. Navrtali so železno blagajno, pa niso mogli do denarja. Potem so obiskali sosedno brivnico, v kateri so dobili 60 lir. Težko delo, ki je bilo slabo plačano.

Dr. Gregor Žerjav umrl.

V četrtek 27. junija je v Poljčah na Gorenjskem umrl voditelj samostojnih demokratov Slovenije dr. Gregor Žerjav. Žerjav je bil zelo nadarjen in energičen politik, ki je igral vodilno vlogo v slovenskem javnem življenju. Rodil se je leta 1882. v Ložu na Notranjskem, dovršil pravne študije ter se v mladih letih naselil v Trstu in potem v Gorici kot odvetniški pripravnik. Že kot visokošolec je načeloval narodno-radikalnemu gibanju ter stal tudi pozneje v ostrem nasprotju s staroliberalno skupino, ki jo je vodil dr. Tavčar. Iz Gorice je odšel v Ljubljano, kjer je začel širokopotezno gospodarsko organizacijo. Med vojno je bil začasno interniran, leta 1917. pa je postal tajnik Jugoslovanskega kluba v dunajski državni zbornici. V Jugoslaviji je bil dvakrat minister in delj časa predsednik deželne vlade za Slovenijo. S svojo stranko se je odločno boril proti avtonomiji in je likvidiral večino avtonomnih uradov slovenske deželne uprave. Pod njegovim energičnim vodstvom si je Samostojna demokratska stranka organizirala dnevnik »Jutro«, ki je kmalu postal najbolj razširjen slovenski dnevnik, žal da tudi z neizbirčnim pisanjem. Tudi prosvetna organizacija sam. demokratov se je na pobudo dr. Žerjava močno razvila. Dr. Gregor Žerjav je bil eden najbolj delavnih in sposobnih slovenskih politikov, ki je odločilno sovplival na razvoj Jugoslavije v prvem desetletju njenega življenja.

Boj nepismenosti!

Analfabetov je bilo v Italiji l. 1921. 31 od sto. Danes jih je že 4 od sto manj. Po zadnjih računih bo odslej naprej vsako leto en odstotek manj ljudi, ki ne znajo pisati in čitati.

Možje z dolarji.

Znano je, da Amerikanci zelo radi prihajajo v Evropo na izlete. Pred vojno so pustili tukaj 100 milijonov dolarjev na leto. Lansko leto pa že kar 900 milijonov (17 milijard lir!). Povprečno potroši vsak Amerikanec, ki pride k nam na obisk, po 1254 dolarjev (okoli 24.000 lir).

Iz srednjega veka.

Časopisje poroča, da si je policija v Šangaju na Kitajskem nabavila poseben stroj za mučenje. Žrtev slečejo, jo privežejo na bambusovo lestvo, roke zvežejo na prsni in pritrdi na nje električno žico. Ko spusti rabelj električni tok, povzroči to take muke, da policija lahko zve, kar hoče.

Prodani listi?

Francoski monarhistični list »Action Francaise«, ki ga je papež prepovedal zastran slaboverskega pisanja, je priobčil listine o podkupljivo-

sti francoskih velikih dnevnikov. List trdi, da je glavni urednik vplivnega dnevnika »Temps« prejel ob času mirovnih pogajanj tri milijone in pol frankov od bolgarske vlade, da bi francoski listi pisali njej v prilog. Francoska javnost čaka, kaj bodo obtoženci odgovorili.

Hrvatski dnevnik.

S 1. julijem je začel izhajati v Zagrebu nov hrvatski katoliški dnevnik pod imenom »Hrvatska Straža«. Dosedanji dnevnik »Narodna politika« je prenehal ter se združil z novim katoliškim glasilom. Na čelu uredniškega odbora stoji zagrebški pomožni škof dr. Premuš. Uredniki »Narodne politike« pridejo k »Hrvatski Straži«. Novi dnevnik pomeni, da se katoliške sile na Hrvatskem koncentrirajo.

Smrt v planinah.

Na praznik sv. Petra in Pavla zjutraj se je odpeljala iz Trsta večja družba planincev, da bi napravila v nedeljo daljšo plezalno turo v Mangartskem pogorju. V nedeljo proti večeru je družba, v kateri so bili odvetnik Chersi, dr. Suppani, sodnik Gobetti in več drugih, že premagala najtežji del poti in plezala že v dolino Koritnice, da bi prišla v Log. Naenkrat si je dr. Gobetti odvezal vrv, s katero je bila družba zvezana in je krenil, iskajoč stezo, nekoliko v stran. Kmalu so pa ostali hribolazci začuli težak padec in z grozo opazili, da je nesrečni Gobetti treščil v približno 30 m globok prepad. Obležal je na mestu mrtev. Hribolazci in miličniki so pozneje spravili mrtveca v dolino. Sodnik Gobetti je bil 34 let star, doma iz San Rema. V Trst je prišel šele pred kratkim, ko je bil imenovan za sodnika na tržaški sodnji.

Praznik slovanskih apostolov.

Danes praznuje vesoljna Cerkev god svetih bratov Cirila in Metoda, ki sta prinesla slovanskim narodom katoliško resnico. Ob tej priliki naj navedemo iz poslanice papeža Pija XI. slovanskim škofom sledeče misli:

»Če sta sv. Ciril in Metod vsej cerkvi v slavo in čast, jo morajo vendar slovanski narodi pred vsemi drugimi častiti in posnemati. Naj bosta torej sv. Ciril in Metod slovanskim narodom učitelja popolnejšega krščanskega življenja, toda bodita tudi vsem vašim slovanskim rojakom ne le nebeška zavetnika, temveč tudi vodnika.«

V vsaki naši hiši bi morala viseti podoba sv. bratov in vse naše družine naj bi se spominjale papeževih navodil.

Domovinska zavest.

V Ameriki živi vse polno črncev. Med njimi sta dve stranki: ena je za to, da se vsi vrnejo v Afriko, kjer naj ustanove lastno mogočno državo; druga je pa za to, naj si črneci raje v Ameriki pribore več pravic. Pretekli teden zvečer sta se oba tabora v New Yorku spopadla. Afriški domoljubi in oni črneci, ki jim ni za rodno grudo, so se streljali ko na fronti. Šele policija s strojnimi puškami jih je razgnala.

Merjasci na Krasu.

V gozdove pri Št. Petru na Krasu so prilomastili od hrvaške strani merjasci (divji prešiči). Lovci so odkrili njih sledi in šli za njimi. V petek pod večer je g. Ferrandelli srečal enega izmed divjih prešičev in ga obstrelil. Ta se je razkačen zagnal proti lovcu, in Ferrandelliju bi bila slaba predla, da ni inženir Grisaffi ustrelil merjasca v srce. Merjasec tehta skoro 100 kil; samo glava je dolga 52 centimetrov. Drugi merjasci, ki so še tam, vabijo hrabre lovce na obisk v gozdove.

Proti tujcem.

V turškem parlamentu je bil predložen zakonski načrt, po katerem bo tujcem prepovedano izvrševanje cele vrste poklicev. Tako tujci ne bodo smeli biti odvetniki, zdravniki in zobni zdravniki.

Od mornarja do milijonarja.

Dne 24. junija je umrl v Buenos Airesu v 85. letu starosti Nikola Mihanović. Pokojni je bil rodom Dalmatinc iz Dubrovnika in se je kot 18-letni mladenič izselil, ne da bi znal pisati. V svojem življenju je imel posebno srečo in postal najbogatejši človek v Južni Ameriki. Njegovo brodovje je štelo nad 400 enot, od katerih je bilo 46 potniških ladij. L. 1916. je prodal svoje brodovje neki angleški družbi, sam pa se je bolj zanimal za industrijo in banke. V celi Južni Ameriki ni bilo večjega podjetja, kjer bi ne imel Mihanović kaj deleža.

Zapustil je ogromno premoženje, in sicer v Buenos Airesu okoli 20 največjih palač, nad 12.000 kvadratnih kilometrov (= 1.200.000 hektarjev) najboljšega polja, nad 200.000 glav goveje živine in okoli 60.000 konj. V Paraguaju je imel lastno kolonijo »Dalmacijo« z 9 pristanišči.

Mihanović je bil Hrvat, ki je podpiral izseljence ter vse njihove organizacije. Bil je tudi med ustanovitelji parobrodarskega društva Jugoslovanski Lloyd, ki ima za cilj vzdrževati reden promet med dalmatinskimi pristanišči in Južno Ameriko.

Ministrova izjava.

V Kantonu Ticinu v Švici so se vršili v preteklem mesecu protifašistiški izgredi. Nasprotniki so trgali fašistom s prsi znake, jih dejansko napadali in organizirali bojkot proti fašističkim trgovcem, s tem da so objavljali sezname fašističkovih štacun in pozivali prebivalstvo, naj se jih izogiblje. Proti tem sovražnim dejanjem je italijanski diplomatski zastopnik grof Pignatti odločno protestiral in imel govor, kjer je rekel: »Švica spoštuje svobodo in dovoljuje vsakomur, da pove svoje mnenje. Toda svoboda posameznikov in narodov ima meje, ki pričnejo tam, kjer se začnajo pravice drugih narodov in drugih poedincev.« Z izjavo ministra Pignattija se strinjamo.

Rojansko romanje

iz Trsta na Barbano se je vsled nepričakovanih zaprek prelozilo na nedeljo 21. julija. Nabavljene listke obdrže veljavo.

Kako je s politiko.

Govor, ki ga je načelnik madjarske vlade grof Bethlen imel 26. majnika pred spomenikom padlim ogrskim vojakom, v katerem je zahteval nazaj vse dežele predvojne Madjarske, razburja še vedno politično javnost v deželah male antante. Zadnjič smo poročali, da je romunska vlada vložila proti govoru pismen protest v Budimpešti. Izjave Štefana Bethlena označuje uradna vloga za neprijateljsko dejanje proti Romuniji. »Ta govor je radi tega tem bolj važen, ker ni to prva izjava zoper Romunijo in zoper mir, in ker jo je izrekel predsednik ogrske vlade vpričo diplomatskega zastopnika Romunije, ki je bil h prireditvi vabljen od ogrske vlade. Govor je v nasprotju z obljubami, ki jih je svoj čas dala ogrska vlada. Zastopnik Romunije se radi tega v bodoče ne bo vdeležil nobene prireditve take vrste. Romunska vlada bo nadalje obrnila pozornost mednarodnih činiteljev na to delovanje madjarske vlade, ki je v nasprotju z mirovno pogodbo Ogrske in z mirom sploh.«

Pretekli teden je došel v Bukarešto odgovor Ogrov. Romunski zunanji minister gospod Mironescu je zadevo spravil takoj pred poslansko zbornico in prečital poslancem madjarski odgovor. Ogrski zunanji minister Valko pravi v odgovoru, da se čudi, kako so mogle izjave grofa Bethlena užaliti Romunijo. Ogrska vlada je bila vedno mnenja, da je mirovna pogodba, sklenjena v Trianonu, neprijemna in krivična, in je vedno poudarjala, da mora to stanje z miroljubnimi sredstvi spremeniti. Čudno bi bilo, ako bi to stremljenje Madjarov ne našlo izraza v govoru madjarskega načelnika vlade. Sicer pa njegov govor ni imel politične vsebine, temveč je bil izrečen samo v spomin 500.000 ogrskim vojakom, ki so padli v svetovni vojni za domovino. Ogrska vlada ima navado, da vabi k takim in sličnim prireditvam vse zastopnike tujih držav. Diplomati je vabilo lahko sprejmejo, če se jim zdi, ga pa lahko tudi odklonijo. K sklepu zatrjuje minister Valko, da ogrska vlada nima samo želje, temveč tudi trdno voljo, razviti z Romunijo vezi dobrega sosedstva.«

Mironescu ni zadovoljen.

Ogrski odgovor ni mogel zadovoljiti romunske vlade. Madjari trdijo namreč ponovno in to pot celó uradno, da ne priznavajo trianonske mirovne pogodbe, s katero so se potegnile meje povojni ogrski državi. Valko je še enkrat naznanil, da zahteva spremembo meja. To je bistvo odgovora. Radi mirovne pogodbe in mej se vrši že leta spor med Ogri in sosedi. Pred vojno je Ogrska štela 325.000 kvadratnih kilometrov, bila je torej večja ko današnja Italija, danes jih ima pa le 92.000. Prebivalcev je Ogrska štela 20 milijonov, danes jih ima okoli 8 milijonov. Vojna je vzela ogrski državi približno dve tretjini ozemlja in prebivalstva. Da Ogri ne morejo tega udarca izlehka preboleti, je človeško.

Drugo vprašanje pa je, ali se jim je zgodila krivica. V mejah predvojne Ogrske so bili namreč Madjari le manjšina, ki je vladala s silo nad veliko večino nemadjarskih narodov: nad Romuni, Slovaki, Poljaki, Hrvati, Srbi, Malorusi, Nemci, Slovenci in Židi. Kljub temu da so ti narodi tvorili v državi veliko večino, sta bila vlada in parlament v oblasti Ogrov. Ogri so vladali neomejeno v notranji in zunanji politiki in v gospodarstvu. Svojo govorico so proglasili za državni jezik ter vpeljali s silo madjarsščino v ljudske in srednje šole. Slovenci niso imeli niti ene slovenske šole. V sličnih razmerah so živeli Slovaki in Malorusi ter drugi narodi. Razpad Avstro-Ogrske je osvobodil tudi tlačene narode na Ogrskem. Romuni so se združili z Romunijo, Hrvati, Srbi in Slovenci z Jugoslavijo, Slovaki s Čehi. Da so močne ogrske manjšine prišle v te države, je bilo neizogibno, ker so kraji narodno zelo mešani. Na Sedmograškem, ki je prišlo pod Romunijo, so Ogri naseljeni kot jezikovni otoki sredi dežele, ki je po večini romunska. Enake razmere vladajo v jugoslovanski Vojvodini, kjer so ogrske naselbine pomešane med srbskim in nemškim prebivalstvom, tako da srečaš na potu sedaj ogrsko vas, uro hoda pozneje nemško, nato zopet srbsko, uro hoda pozneje nemško, nato zopet srbsko, nakar naletiš na Hrvate ali Bunjevce, kakor se tam imenujejo. Ogri so v deželi manjšina. Na Slovaškem je položaj sličen. Slovakov je okrog 2 milijona, Ogrov približno 700.000. Ker se ogrske naselbine ne da jo odtrgati, je bilo naravno, da je dežela pripadla češkoslovaški republiki. Ako bi se Slovaška vrnila Ogrom, bi zopet ogrska manjšina vladala nad slovaško večino, kar bi bilo krivično. Ravnotako bi zavladala na Sedmograškem in v Vojvodini ogrska manjšina nad nemadjarsko večino prebivalstva. Tega nočejo dopustiti ne Romuni ne Jugoslovani in ne Čehi. Pripravljene so braniti do zadnjega današnje meje proti Ogrski. Temu mišljenju je dal zunanji minister Mironescu jasnega izraza v romunski zbornici.

Samo vojna bo odločila.

Korak, ki smo ga naredili v Budimpešti, je rekel Mironescu, je stvar, ki se ne tiče samo Romunije, temveč cele male antante. Ni treba misliti, da je mala antanta nastopila v Budimpešti iz strahu ali ker je v skrbeh; nastopila je v interesu miru. Ogrski odgovor trdi, da je madjarska vlada videla v določilih trianonske pogodbe vselej krivico in da hoče mirovno pogodbo z mirnimi sredstvi spremeniti. Z mirnimi sredstvi bi se dala pogodba spremeniti samo v slučaju medsebojnega sporazuma. Tak sporazum je pa popolnoma izključen, ker se ne želi noben narod male antante vrniti pod nadoblast Ogrov. Kar se tiče Romunije, je načelnik vlade Maniu že izjavil, da mi ne hlepimo po tuji zemlji, a da ne

bomo od naše zemlje odstopili nikdar nikomur niti ene pedi. S to izjavo je predsednik Maniu zadel jedro vprašanja. Verjetno je, da bosta tudi ostali dve državi male antante dali enak odgovor. Če je položaj tak, ne razumemo, zakaj se Ogrska peča še vedno s sanjami, ki se ne bodo nikoli uresničile. Kar Ogrska želi, se ne da doseči z mirnimi sredstvi, marveč edino le z novo vojno. Nočemo sicer dajati Madjarski nasvetov, izjavljamo pa, da Madjarska ne zna ločiti med miroljubnimi in vojnimi sredstvi. Napredek in blagostanje Ogrske sta mogoča samo, če Ogri zvesto izpolnjujejo trianonsko mirovno pogodbo. Strahote svetovne vojne so naučile vse delavne narode, da se napredek vrši samo dokler traja mir in se spoštujejo pogodbe. Prepričan sem, — je zaključil Mironescu — da so vsi omikani narodi na naši strani. Kar se godi na Ogrskem, zahteva od nas, da smo pozorni in da vršimo trajno in natančno nadzorstvo.

Iz govora romunskega zunanjega ministra se jasno zrcalijo napete politične razmere med Ogrsko in malo antanto in vse težave, ki ovirajo sporazum med Ogri in njihovimi sosedi.

Slovenci v Ameriki.

V zadnjih letih se je izselilo mnogo naših ljudi v tujino. Večina je ubrala pot čez morje in šla iskat kruha in sreče v Ameriko. Odkar so Zedinjene države Severne Amerike zaprle vrata, se seli le malo naših ljudi v to deželo; velika večina hodi v Južno Ameriko, predvsem v Argentino. Močno izseljevanje našega življa v prekmorske dežele nam daje priložnost, da spregovorimo v »Novem listu« o razmerah, v katerih žive tam naši rojaki.

Najstarejša in najmočnejša slovenska naselbina, ali kolonija je v Združenih državah Severne Amerike. Saj je skoro že 100 let od tega, kar so se Slovenci začeli izseljevati v te kraje. Slovenski misijonar Friderik Baraga, ki je šel leta 1831. oznanjat vero Indijancem, je srečal na svojem potovanju slovenskega kmeta ali farmarja Petra Poheka ter se čudil, da je Pohek imel že lepo kmetijo in veliko premoženje. V tistih časih je bil Slovenec še redka prikazen v Ameriki. Prava doba izseljevanja se je začela za Slovence in Hrvate leta 1890. in je trajala nepretrgoma do svetovne vojne. Po vojni je bil dotok bolj pičel. Tako je slovenski življ narasel do današnjega števila. Koliko Slovencev živi v Zedinjenih državah, se ne more natančno določiti. Po vladnem ljudskem štetju iz leta 1920. je Slovencev 210.000. To število ni popolnoma zanesljivo, ker so ameriška oblastva prištelala med Slovence tudi marsikaterega državljanu drugega slovanskega jezika, če je označil svojo narodnost splošno za slovansko. Amerikanci pa sploh ne delajo velike razlike med posameznimi slovanskimi narodi. Kljub temu lahko trdimo, da je v Zedinjenih državah Severne Amerike okoli 200.000 Slovencev, kar se vidi že iz velikega števila njih organizacij. Zedinjene dr-

žave so druga domovina Slovencev. Največ jih živi skupaj v mestu Clevelandu, kjer jih je 35.000. Cleveland so zato imenovali drugo največje slovensko mesto. Ostali Slovenci so raztreseni po vseh pokrajinah širne države.

Najvažnejša opora kulturnega življenja ameriških Slovencev so slovenske župnije s slovenskimi duhovniki. V Severni Ameriki je katoliška cerkev ločena od države, zato je pa popolnoma svobodna in se organizira, kakor hoče. Če je dovolj katoliških Slovencev v enem kraju, si sezidajo iz lastnih sredstev cerkev, si oskrbe slovenskega župnika in kaplana, ki ju morajo seve tudi sami plačati. Čisto slovenskih župnij je v Zedinjenih državah 32, v nadaljnjih 14 farah so sicer župniki Slovenci, verniki pa ne popolnoma slovenski, temveč tudi drugih narodnosti. Vseh slovenskih duhovnikov je sedaj približno 100. Ameriški Slovenci so sezidali nič manj ko 46 lepih cerkva, ki so njih last. Nekateri izmed duhovnikov so profesorji bogoslovja, večeč. g. Jager je vseučilišni profesor na minesotski univerzi. Leta 1925. so dobile Zedinjene države prvi slovenski samostan z lastnim posestvom. Redovniki so frančiškani, ki jih je pripeljal oče Kazimir Zakrajšek v Ameriko in ki so organizirali v samostanu bogoslovje za domači slovenski naraščaj.

Podporne organizacije.

Zraven cerkve so Slovenci skušali sezidati tudi lastno šolo. Ker je bila njih finančna moč šibka, je šolstvo v prvih desetletjih le počasi napredovalo. Šele po vojni so se šole razmahale. Danes je v Zedinjenih državah 39 modernih šol, ki so opremljene z najmodernejšimi učili. Vrednost teh slovenskih šol se ceni na 4 in pol milijone dolarjev. Nekatero šole so župnijske, druge posvetne. V Zedinjenih državah so tudi slovenske šolske sestre, ki uče na 5 župnijskih zavodih in ki so leta 1926. zgradile lastni dom z višjo deklinško šolo.

Razen tega so Slovenci ustanovili 27 velikih, moderno opremljenih javnih knjižnic in čitalnic, kjer najdeš ogromno število knjig v vrednosti pol milijona dolarjev.

Poleg slovenske fare je najvažnejši ohranjevalec slovenskega življa podporno društvo. Član dobi za slučaj bolezni ali nezgode denarno pomoč, če pa umre, plača društvo pogreb in podpira ženo in otroke. Kakor povsod so Slovenci tudi v Zedinjenih državah ločeni v tri struje ali stranke: v krščanske socialiste ali zavedne katoličane, v liberalno ali narodno napredno skupino in v socialne demokrate, oziroma komuniste. Najstarejša podporno društva so katoliška. Združena so v zveze, ki jih imenujejo jednote. Omeniti hočemo le nekatere: Kranjsko slovenska katoliška jednota, Družba Svete Družine, Slovensko-hrvatska zveza, Slovenska dobrodela zveza in Slovenska ženska zveza. Najmočnejša je prva jednota, ki ima 226 podružnic, raztresenih po Ameriki in nad 30.000 članov. V vseh obstoječih jednotah je pa organiziranih okoli

50.000 zavednih katoličanov. V teh podpornih društvih se goji tudi družabnost, prirejajo se dramatične predstave, vrši se telovadba in šport, goji petje v pevskih zborih in tako dalje. Katoliške jednote so organizirale tudi prvi splošni slovenski katoliški shod, ki se bo vršil ta mesec v Chicagu.

Poleg katoliških podpornih društev imajo največji pomen narodno-socialne ali liberalne organizacije. Najmočnejša zveza je Slovenska narodna podpora jednota, ki šteje nič manj nego 672 društev z 61.000 člani in ima preko 4 milijone dolarjev premoženja. Odkar je socialno-demokratska Slovenska delavska podpora zveza leta 1921. stopila v njene vrste, je postala najmočnejša slovenska podpora organizacija v Ameriki. Vodi jo že deset let zaslužni organizator Vincenc Cankar.

Socialni demokratje in komunisti so šibkejši in ne igrajo vodilne vloge.

Ako seštejemo vse slovenske podporne organizacije brez razlike na mišljenje, imajo Slovenci v Zedinjenih državah vsega 10 podpornih jednot z 1257 društvih. Odraslih članov imajo 90.812, naraščaja 45.702 ali skupno 136 tisoč 514 organiziranih društevnikov.

Tisk.

Slovenci v Združenih državah imajo tudi zelo dobro urejeno in močno razširjeno časopisje. Najbolj zaslužen katoliški dnevnik je Ameriški Slovenec, ustanovljen leta 1891. v Chicagu. Kazimir Zakrajšek, ki ima za katoliški tisk največ zaslug, je ustanovil v Chicagu dnevnik Edinost. Po vojni sta se oba lista združila in skupni dnevnik nosi ime Ameriški Slovenec. Naročnikov ima okrog 8000 in se tiska v lastni tiskarni. Poleg Ameriškega Slovenca je najbolj znan verski mesečnik Ave Maria, ki ima približno 5000 naročnikov in izdaja vsako leto obširen Koledar v 6 do 7 tisoč izvodih.

Liberalna struja ima dnevnik Glas naroda, ki ga je ustanovil Frank Sakser v New Yorku. Lasten dnevnik izdaja tudi Slovenska narodna podpora jednota. Imenuje se Prosveta in je močno razširjen. V Clevelandu izhaja socialistični dnevnik Enakopravnost. V istem mestu se tiska trikrat na teden Ameriška Domovina, ki ima lastno tiskarno. Istotam izhaja poljudno znanstveno mesečnik Čas. Izmed drugih časnikov naj omenimo še Glas svobode, komunistični tednik Vestnik, Glasilo K. S. K. J., tednik Naš Dom, ki izhaja v lastni tiskarni v New Yorku, in socialistični tednik Proletarec. Poleg katoliškega Koledarja izdajajo Slovenci vsako leto še Slovensko-ameriški koledar, Ameriški družinski koledar in komunistični Delavski koledar. Ameriški Slovenci imajo tudi več knjigaren in književnih podjetij, kakor Književno matico Slovenske narodne podporne jednote in druge. Moč slovenskega tiska v Zedinjenih državah se vidi najbolje v tem, da imajo Slovenci 12 moderno urejenih tiskaren z najboljšimi tiskarskimi

stroji. Na splošno lahko rečemo, da ima peščica ameriških Slovencev do mala več časnikov kakor Slovenci v Evropi. Saj izhajajo v Ameriki kar 4 slovenski dnevnik. Glede leposlovja in znanstva so ameriški Slovenci šibki. Edini znani slovenski pesnik je Ivan Zorman, ki je izdal doslej tri zbirke pesmi: leta 1922. Poezije, l. 1925. Pesmi in Lirične speve. Priobčil je tudi angleško knjigo »A life saver«, kjer je prevedel na angleški jezik najbolj znane pesmi Franceta Prešerna, Franca Levstika, Simona Jenka, goriškega slavca Simona Gregorčiča, Antona Aškerca in Antona Funtka. Ivan Zorman je zanesel slovensko pesem med Amerikance in Angleže in s tem mnogo koristil svojemu narodu.

Socialno stanje.

Slovenski naseljenci v Zedinjenih državah so prišli v deželo iskat kruha. Začetkoma so bili vsi priprosti in revni ljudje brez šol. Našli so delo večinoma v rudnikih, nekaj tudi na deželi. V divjem in brezobzirnem boju za obstanek so nekateri propadli, drugi so se pa dokopali do premoženja in izobrazbe. Danes je v Zedinjenih državah okoli 5000 samostojnih trgovcev, nekateri so tudi tovarnarji. Lepo število je tudi slovenskih farm ali kmečkih posestev z lepimi gospodarskimi poslopi. Slovenskih hiš štejejo na par tisoč; med njimi so tudi palače. V Chicagu so ustanovili stavbinsko društvo Naš dom z osnovnim kapitalom 600.000 dolarjev, ki zida članom hiše na posojilo. Hiše se v večletnih obrokih odplačujejo. Gospodarsko stanje ameriških Slovencev se vidi tudi v premoženju podpornih društev. Kranjska slovenska katoliška jednota je imela julija 1928. točno 2 milijona 29.760 dolarjev imetka. Slovenska narodno-socialna podpora jednota ima po najnovejših podatkih v gotovini in vrednostnih papirjih 7 milijonov 671.126 dolarjev premoženja. Društvenih domov imajo Slovenci po širni Ameriki 57, njih vrednost znaša 2 milijona in pol dolarjev.

Slovenci so si osnovali tudi lastne denarne zavode. Največja banka je »The North American Banking and Savings Company«, ki so jo ustanovili aprila 1920. in ki ima 5 milijonov dolarjev premoženja. Vodi jo sami Slovenci, ravnatelj je dr. Seliškar. Lastnih bank imajo Slovenci 4, poleg tega mnogo posojilnic in 10 konsumnih in produktivnih zadrug. Slovenci imajo 17 paroplovnih agencij, 37 zdravnikov in zobnih zdravnikov, 11 profesorjev na univerzah in srednjih šolah ter 69 učiteljev in učiteljic. Slovenskih strojnih, stavbnih in zemljemerskih inženirjev je 37, odvetnikov z lastno pisarno 43. Lepo število Slovencev je med sodnimi porotniki, v občinskih svetih, v bančnih in industrijskih podjetjih. V par letih bodo ameriške univerze vrgle v svet okrog 1500 razumnikov, ki bodo zavzemali vidna mesta v vseh panogah javnega življenja.

Iz povedanega je razvidno, da delajo naši izseljenci v Zedinjenih državah čast slovenskemu imenu. Slovenci

ne zaostajajo po pridnosti, izobrazbi in organizaciji za nobenim evropskim narodom v Ameriki. Njih prva vrlina pa je, da ljubijo zvesto, globoko in pri srčno svoj rod in domačo zemljo.

V Južni Ameriki.

Bolj žalostne so razmere v Južni Ameriki. Nihče ne more povedati, koliko Slovencev živi v posameznih južnoameriških državah. Nekateri trde, da jih je v Braziliji 10.000, toda to število je nezanesljivo. Točnejše podatke imamo edino glede Argentine, kamor se izseljuje v zadnjih časih mnogo ljudi iz naših krajev. Slovencev je v Argentini doslej 16.000, od teh 12.000 iz Italije. To število se dan na dan množi, ker se dotok iz naših krajev ni še ustavil. Največ jih je v glavnem mestu Buenos Airesu, in sicer okrog 5000. Drugo večje slovensko središče je Cordoba, kjer živi približno 1500 naših rojakov. Zaposleni so pri gradbi cest in železnic, v tovarnah in pragozdovih. Mnogi hodijo iz kraja v kraj in iščejo dela. Versko in moralne razmere so obupne ne samo med Slovenci, temveč sploh med Slovani in celo med domačini. V Argentini so župnije, ki štejejo 200.000 duš. Za 250.000 Slovanov ne skrbi niti en slovenski duhovnik. V Argentini živi en sam slovenski duhovnik salezijanec dr. Sergoč, a ta je zaposlen drugod in se more le malo posvečati svojim rojakom. Nekaj časa je bil v Argentini župnik A. Mrkun in ustanovil list Izseljenec, ki je izšel prvič v Buenos Airesu 1. marca 1928. Razen tega so se začela ustanavljati tudi izobraževalna društva, ki so združena v osrednjo zvezo Slavijo. Zveza se je osnovala februarja 1928. V njej niso samo Slovenci, ampak tudi drugi Slovani. Njen program je, da bodi med Slovenci ljubezen do lastnega rodu, da skrbi za vsestranski kulturni in gospodarski napredek slovenskih izseljencev, da se sezidata v Buenos Airesu slovenski društveni dom in slovanski dom za izseljence ter da se ustanove po vseh slovenskih naselbinah podružnice Slavije. Prva podružnica se je osnovala

v mestu Cordobi, ki šteje 50 članov in ima že lastno društveno dvorano s čitalnico. Poleg Slavije je v Buenos Airesu Slovensko žensko društvo, pevski zbor Primorje, komunistični Ljudski oder in slovenska izseljeniška pisarna. Najuglednejša in najpremožnejša Slovenca v Buenos Airesu sta brata Benčič, ki sta iz Italije in vodita veliko gradbeno podjetje. O kakem gospodarskem ali kulturnem razmahu argentinskih Slovencev ne more še biti

govora. Po večini so naši rojaki revni delavci ali kmetje. Upati pa je, da se po zgledu svojih bratov v Zedinjenih državah s časom tudi oni organizirajo in uveljavijo v javnosti.

Najnovejša vest iz Argentine nam javlja, da se je ustanovil v Buenos Airesu nov list Slovenski tednik, čigar glavni urednik je Goričan Peter Čebokli. Po Slovenskem tedniku smo posneli tudi mnogo podatkov za današnji politični pregled.

Okno v svet.

Nemčija in Avstrija.

Te dni se je vršilo v Monakovem na Bavarskem zborovanje avstrijskih in nemških pravnikov, kjer so se posvečevali o skupnem kazenskem zakonu, ki naj se uvede istočasno na Nemškem in v Avstriji. Navzoči so bili tudi odposlanci dunajskega in berlinskega parlamenta. Po daljših razpravah se je dosegel v bistvenih točkah sporazum. Kar so gospodje v Monakovem sklenili, se predloži sedaj avstrijski in nemški državni zbornici, a že sedaj je jasno, da bosta oba parlamenta načrt potrdila in mu dala veljavo zakona. Tako bo v Nemčiji in Avstriji zavlada ista kazenska postava, kakor da bi bili obe deželi ena sama država. V tem so vse stranke brez razlike edine. Antanta je zavrnila združitev Nemčije z Avstrijo, toda sklepi, kakor so se naredili v Monakovem, združujejo in zedinjujejo Nemce kljub prepovedim antante. Ujedinjenje vseh Nemcev se čedalje bolj uresničuje. Zborovanje v Monakovem je bilo kakor skupen parlament Nemčije in Avstrije, zakaj obe zbornici se bosta sklepov držali in jih izvedli. Tega ne more nobena sila preprečiti.

Anglija.

V torek 2. julija se je prvič po volitvah sestal angleški parlament. Po starem običaju otvori zasedanje kralj, katerega pripeljejo v sijajnem sprevožu skozi londonske ulice v zbornico. Ker je kralj Jurij V. še vedno bole-

hen, je sprevoz v zlatih kočijah to pot odpadel in mesto kralja je prečital prestolni govor njegov odposlanec. V prestolnem govoru je izražen program delavske vlade: Mac Donald hoče omejiti pomorsko oboroževanje in radi tega išče sporazum z Zedinjenimi državami Severne Amerike. Glede nemške vojne odškodnine se vlada strinja z Youngovim plačilnim načrtom. Čim se to vprašanje reši se izprazni nemško ozemlje ob Renu. Moja vlada — pravi prestolni govor — razmišlja tudi pod kakšnimi pogoji bi se dale obnoviti diplomatske zveze s Sovjetsko Rusijo. Brezposelnost hoče vlada odpraviti s tem, da pozida mnogo novih cest in hiš in drugih javnih del, kjer dobe delavci zaslužka. Pospeševati hoče tudi izseljevanje v prekmorske posesti. To je glavna vsebina prestolnega govora.

Premagani voditelj konservativne stranke Baldwin je izjavil v parlamentu, da njegova opozicija ne bo divja. Konservativna stranka je pripravljena podpirati kolikor bo mogoče delavsko vlado. Glavno je država, katero čakajo težke naloge. Značilno za angleško politično omiko je tudi to, da so premagani konservativci čestitali Mac Donaldu radi lepega uspeha pri volitvah.

Žalostna obletnica.

Dne 28. junija je preteklo 10 let, odkar je Nemčija podpisala mirovno pogodbo v Versaju in priznala s tem svoj poraz v svetovni vojni. To je bil

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

»Poglej ga,« je govoril karlovški počasi, »v me je bruhnil! Ti žival, til!« Z obširno svojo roko ga je brez težave dvignil in vzdignil proti stropu, nakar ga je spustil, da je Danijel z vso težo svojega pijanega telesa tlesnil po hišnem tlaku. Oni pa se je zasmejal: »Zdaj vem, koliko velja tvoj »če nel!«

Danijel je sicer težko padel, a zgodilo se mu ni nič. Takoj je zopet stal na nogah in bliskoma je imel v rokah dobro nabrušeno tolminsko nožičko.

Zenske so od strahu zavpile, in Boštjan je zakričal izza mize: »Z nožem nel!«

Samo Anžon se ni razburil. Boštjanu je izpregovoril: »Malo počakaj!« Nato se je obrnil proti Danijelu:

»Torej z nožičko, z nožičko me

češ, s tisto, ki sem ti jo jest s Tolminskega prinesel. Poglej no! Ali misliš, da za take reči bruham na Tolminsko? Poglej no!«

Dasi so bili Anžonovi udi kakor hlodi, ki se dajo le težko in neokorno gibati, je vendar s čudovito hitrostjo s svojo levico ujel Danijela za roko te ga z desnico parkrat lopnil po nji, rekoč:

»Boš izpustil nožičko, ti hudnikovec, til!«

Ker Danijel ni takoj izpustil, ga je s svojo roko samo parkrat kresnil po prstih, da jih je takoj kri podplula in da je nožička zarožljala po deskah. Nato ga je obrnil in mu z nogo pomagal, da je odletel na klop pod sklednik; tam je pričel hišni hlapec škripati in — jokati, kakor je to navada starega pijanca.

Anžon je pobral nožičko ter jo položil pred Boštjana na mizo: »Ne daš kaj takega otroku!«

Obrne se k Lizi:

»Čakaj, Liza, kaj sem že hotel reči? Vidiš, nič se ti ne lažem, pšenica je bila letos dobra in čedno se je mlatila. Proti krompirju tudi ni kaj reči in fižol je bil poln, kakor bi norel. Vse to je res in fruge je bilo pri hiši, da bi lahko vojska živela od nje. Zdaj pa poslušaj! V nedeljo bom pri desetimaši v Poljanah. Nekaj prej bom bruhnil od doma, da se pogovorim z gospodom Jernejem. Če ti je všeč, pa pridi še ti. Morda bova že pri deseti maši prvič oklicana. Množice bodo malo govorile, pa bo še zmerom boljše, ko da bi se s polenom klepala svačevščina. Če nočeš, pa pusti! A povem ti, da hrušek potem tudi ne bom več nosil. No, pa lahko noč!«

S temi besedami je odšel.

Pod sklednikom je Danijel med jokom in škripanjem zaspal. Ker se Liza za zanj ni zmenila, ga je morala mati spraviti v slamo.

dan, ko se je premoč nemške države v Evropi zlomila in je bil nemški narod potisnjen za desetletja v ozadje. Nemčija je zgubila vse prekmorske posesti, odvzeto ji je bilo brodogradništvo, odstopiti je morala Alzacijo Loreno, obsežne dežele je morala dati Poljski, naložena ji je bila velika vojna odškodnina. Za Nemčijo je 28. junij 1919. bridek spomin. Predsednik nemške republike maršal Hindenburg je izdal ob desetletnici proglas na narod, kjer pravi: »Današnji dan je dan žalosti. Deset let je minilo, odkar so nemški odposlanci bili prisiljeni, da podpišejo listino, ki je bila za vse prijatelje pravice in pravega miru gren-

ko razočaranje. Deset let leži že pogodba na vseh plasteh nemškega naroda, na njegovem duševnem življenju in gospodarstvu, na vsakdanjem trudu delavca in kmeta. Nemčija je pogodbo podpisala, toda s tem ni priznala, da je nemško ljudstvo zakrivilo vojno.« Nemci ta očitek odločno zavračajo in upajo, da bo ideja pravega miru končno vendar zmagala.

Ta dan so v znak žalosti zvonile vse cerkve v Berlinu, širom Nemčije so se vršili obhodi in shodi. Žalost Nemcev je razumljiva. Toda če bi bili oni zmagali, bi bili svoje nasprotnike najbrž ravno tako in morda še hujše pri tislili in ponižali.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Brd.

Kozana. — Poročil se je g. Vuga iz dobro znane družine z gospodično Dorico Jakončičevo. Mlademu paru želimo obilo sreče in zadovoljnosti!

V oktobru bomo imeli sv. birmo. Naš č. g. kurat se lepo trudi z otroci pri krščanskem nauku. Dobili smo tudi mladega organista Rudolfa Klinca, ki se je že dobro postavil s številnim mešanim zborom. Cerkev je lepo popravljena. Tudi zvonovi se lepše slišijo, odkar so preloženi

Nozno. — Tudi v našo oddaljeno faro je jelo prihajati par številka »Novoga lista«. Zdaj vidimo, koliko zanimivega je v njem. Na praznik sv. Petra in Pavla smo imeli pri naši parodružnici običajni shod. Povedati pa moramo, da bi lahko marsikdo doma ostal. Tudi ni prav, da se med mašo pod kostanjem pri cerkvi vino toči. — Z letino kaže do sedaj še nekam dobro.

Kojsko. — Predzadnjo nedeljo zvečer se je tukajšnji g. učitelj Viktor Sgonicchi peljal s kolesom v Kozano. Na ovinku pod Šmartnom je tako nesrečno padel, da je obležal nezavesten na cesti. Dobri ljudje so ga skoraj mrtvega prinesli domov. Zdravnik je

Drugo jutro se je živel pri hiši, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Po stari navadi se je delalo, in Danijel je opravljal svoje posle, kakor da bi nikdar ne bil ušel. Jaz pa sem moral odriniti! Radi tega nam je mati Barba napravila boljše kosilo in tudi nekaj nacvrta je bila. Še celó belo kavo smo imeli na mizi, kar je bilo takrat nekaj izrednega.

Za slovo smo si segli v roke z očtom in materjo. Pri prihodu nič roke, pri odhodu pa roko — taka je bila tiste dni etiketa v pogorju in po nji si se moral ravnati, če nisi hotel dobiti očitanja, da se ne znaš spodobno vesti.

»Pa še kaj pridi!« so se glasile poslovilne besede. Meta me je spremljala, kar sem pričakoval. Nosila mi je veliko ruto, v katero so bili zaviti orehi, češplje, ocvrt bob in — če se ne motim — še celó par klobas. Vse to so mi dali pri slovesu, in velika bi

ugotovil, da ima g. učitelj več reber polomljenih. Zdravljenje bo trajalo precej časa. Kolesarji pazite na nevarne briške klance in ovinke!

Iz Vipavske doline.

Selo. — Krompir in fižol sta že vsled suše ginila, pa je začetkom preteklega tedna dobro namočilo; škoda le, da tudi s točo. — Naš vodovod se je komaj ta mesec otajal. — Še ena zanimivost je v naši vasi: posestniku in trgovcu Pirjevcu je krava že tretjič skotila dvojčke. Se razume, da hodijo vaščani trumoma gledat ta redki slučaj.

Sv. Mihael. — Tudi nas je toča malo pobožala. Sicer pa kaže letina še precej dobro. Za črešnje smo izkupili lepe denarce. — Že pred časom je šla po večno plačilo vzorna mati in gospodinja Marija Ušaj. Bog naj tolaži preostale. — Treba je nadalje omeniti, da nekateri še vedno odlašajo z delom na občinski cesti. Treba pa bo le enkrat začeti!

Štjak. — 24. junija popoldne so se pripodili od severozapada temni oblaki. Iz njih se je usula debela toča. Padala je 10 minut, da je bilo vse belo. Škoda je prav velika, ker je skoraj polovico letine vzela. Sena bo polovico od lani, sadja malo, žito je pa skošeno.

bila zamera, če bi hotel tak dar zavrniti. »Ruto o priliki nazaj prinesi,« je izpregovorila Presečnica, ko je izročila culo svoji hčeri.

Pred hlevom sta stala Danijel in Liza, a ne skupaj, vsak na enem koncu poslopja. Milo sta gledala za nama, posebno Danijel je bil potr in žalosten. »Oh-ta,« je zastokal, »lepo je bilo, ko si bil tukaj. Kmalu kaj pridi!« Liza je molčala in se grdo držala, ker je bila še vedno jezna na hlapčeta.

Hodil sem od Jelovega brda proti Malenskemu vrhu ter kakor vselej, kadar sem stopal po tej poti, jemal vase lepoto pokrajine. Meta je, noseč mojo ruto, korakala tik mene, kakor kupček obupa. Kar pogledati se ni upala vame, ker bi jo drugače zalile solze. To se ji je videlo.

Prisedši na kraj, kjer je v globoki dolini tičala kočja karlovškega Anžona, opazim tega pri delu v bregu. Z rovnico je kopal ledino, da so se mu

Dornberg. — V torek je vlak, ki vozi iz Trsta ob 8. uri 28 minut, ubil Jožefo Lahovo, staro 78 let, doma iz Brda. Šla je iz trgovine in hotela kljub zaprtim tračnicam čez železnico. Ker je bila gluha, ni čula nasproti drvečega vlaka, ki jo je zadel ob bok in jo tresčil na progo, kjer je v trenutku izdihnila.

— Dorašča nam dovolj številna družba mladine, ki obeta za bodočnost srednjeveške razmere. Kakšnih 12 jih je, stari so od 14 do 16 let, »glihajo in štrihajo« skupaj. Nič ni več varnega pred njimi — več zaenkrat ne bomo povedali. Opozorjamo vse dobre starše, naj varujejo svoje otroke pred to družbo, ki opušča tudi že svoje verske dolžnosti in vpegljuje ogabno preklinjanje. Prva oblast javne varnosti mora storiti vse še za časa, da zatre preteče zlo.

Slap pri Vipavi. — Potrjujemo, da zadnjega dopisa o plesu ni pisal tisti, ki ga obdolžuje »petorica mož«, prireditelj plesa. Uredništvo.

V četrtek 13. junija je pogorela hiša posestnika A. Ferjančiča. Sreča, da ni bilo burje ter da so prihiteli na pomoč ljudje s polja, ko so čuli plat zvozna. Bili so takoj na mestu tudi orožniki in vipavski gasilci. Pogorelec ni bil zavarovan. — Pri nas ima »Novi list« še precejšnje število naročnikov, a lahko bi jih bilo več. Mnogi so, ki radi berejo, da bi pa kaj žrtvovali, tega ne znajo. Nekaj dobre volje, par literčkov vina manj in v hiši imaš dobrega svetovalca in prijatelja. Tudi na »Družino« bi jih bilo lahko več naročenih, zlasti dekleta. Če je za svilo in druge brezpotrebne reči denarja, naj bo tudi za dobro čtivo. — V preteklem letu smo imeli štirinajst izseljencev, sedem v Argentino, drugi v sosednjo državo.

Vrabče. — Komu se bo zdelo, da smo odtrgani od sveta. No, pa občinski sluga le najde pot po vseh rebrih in klancih. Sosedo vsakokrat izza vogla gledajo, kam pojde.

Pomlad nam je kljub hudi zimi lepo pokazala. Na dan sv. Petra smo imeli prvo sv. obhajilo. Lepo je pripravil

nabirale debele kaplje po obširnem obrazu.

»Hej, zdaj pa greš.« je kričal, »pa spet prideš! Novo njivo kopljem.« Bila sva že precej daleč od njega, ko je še zavpil: »Meta le povej Lizi, da kopljem novo njivo!«

Pod Malenskim vrhom sva obstala na mestu, ki mu pravijo »Na poklonu«. To je tratina sredi gozda, odkoder se vidijo štiri cerkve. Za tabo Mati božja na Gori, pred tabo Sv. Martin v Poljanah, na eni strani Čabrače, na drugi Gabrška gora. Kakšni svetniki so tam, tega vam danes ne morem več povedati. V prejšnjih časih so ljudje na tem mestu obstajali in se proti vsaki cerkvi poklanjali. Ta navada je morala biti med ljudstvom zelo vkoreninjena, ker je v našem pogorju takih »Poklonov« vse polno.

(Dalje.)

naš župni upravitelj naše malčke za to ganljivo slovesnost. Tudi cerkveni zbor dobro napreduje pod vodstvom č. g. Ferjančiča.

Bliža se čas žetve, mlatev se prične pri nas sredi julija. Za mlatev bo okoli 1000 q žita v naši okolici. Prednost pri mlačvi gre kajpada mlatilnicam, ki imajo tudi stiskalnico za slamo.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Ob tretji obletnici. — Tri leta so potekla, odkar je mestna bolnišnica pričela z rednim obratom. Priznati se mora, da je zavod v teh letih v vsakem oziru napredoval in se po možnosti vedno izpopolnjeval. To je predvsem zasluga spretnega ravnatelja g. Braggiona in čč. sester usmiljenk, ki požrtvovalno zavod vodijo. Da je ljudstvo pridobilo zaupanje, pričča nad 400 do sedaj sprejetih bolnikov. — Ob tretji obletnici želimo zavodu nadaljne izpopolnitve in obilo uspehov!

Poročilo. — Poročil se je g. Fr. Čuk, not. konc. z gč. Minko Petričev, davčno uradnico in zvesto cerkveno pevko. Na mnoga leta!

V kroniko. — Umrli 29 letni Ivani Škvarc-Jordanovi je bil na podlagi važnih cerkvenih predpisov odklonjen cerkveni pogreb.

Nov grob. — V starosti 90 let je umrla vdova in posestnica Terezija Petkovšek. N. v m. p.

Toča. — Tudi po idrijski okolici je v zadnjem deževju naletavala toča. Vendar prihajajo glasovi, da ni posebne škode.

Ledine. — Na Razpotju je umrla 36 letna Marija Pivk. Težko bolezen je prenašala dolgih 5 let. Mož ji je padel na ruski fronti. N. v m. p.

Iz Gor.

Police pri Cerknem. — Ker vemo, da bo urednik tudi nam dovolil malo prostora v »Novem listu«, pa se še mi oglasimo. 16. junija je imel naš živinozdravnik dr. Štemberger prav spodbudno in številno obiskano predavanje o živinoreji. Navduševal nas je tudi za vodovod. Složno se bo treba oprijeti tudi tega dela.

V kratkem bomo naši spominski cerkvi Matere božje preskrbeli tudi nove zvonove. Tu imamo vsaj vsako drugo nedeljo tudi sv. mašo, za kar gre hvala neumornemu č. g. Hlišu.

Dolje pri Tolminu. — 20. junija je tukaj umrl naš najstarejši mož, Luka Benedejčič. Rojen je bil 16. oktobra 1838., imel je torej več kot 90 let. Zadnjih par mesecev je hudo trpel. Upajmo, da je dosegel obilo plačilo za vse trpljenje, za delo in pridnost in za vzgledno življenje.

Tolmin. — Po enem tednu obilnega dežja imamo zopet lepo vreme. Kmetje je zadovoljni kimajo z glavo in hvalijo Boga, ki jim obeta tako dobro leto. Posebno sadja bo letos veliko, če nam bo sreča mila. — Na praznik sv.

Petra in Pavla je g. dekan v cerkvi dovolil, da smejo ta dan vsi delati na polju, oziroma grabiti seno in ga spraviti, kar med tednom seveda ni bilo mogoče. Zato so tisti dan vsi pridno delali in se veselili polja, ki je tako lepo! Na njem pozabijo ves trud in vse trpljenje.

Tolmin. — Poročila sta se dne 12. junija Andrej Rutar iz znane Kančanove hiše iz Zadlaza-Žabč in Terezija Leban, članica Marijine družbe iz Zoltolina. Obilo sreče v novem stanu!

Predzadnji petek so se končale zadnje skušnje na tolminskem liceju v veliko veselje vseh študentov. Najlepša stvar za študenta so počitnice. Za marsikaterega bodo malo grenke, ker se mora pripravljati na ponavljalni izpit, ki bo v oktobru. Teh ponavljajcev je pa malo.

Pred dnevi smo imeli v Tolminu zopet cirkus. Vse je drlo notri, čeprav so se že zadnjič Tolminci kesali, da so tako po neumnem zavrgli denar. Pri predstavi je bilo največ otrok, čeprav je bila za nje najmanj primerna.

Idersko. — Sram nas je, da še ni bilo dopisa od nas v »Novem listu«. Danes malo popravimo. Letina ne kaže prav slabo. Prav je, da si nekateri posestniki skušajo pomagati z umetnimi gnojili. Ko bo prav dobra letina, se bodo pa tudi naša dekleta lahko po mestno nosila; s tem pa ne pravimo, naj se nosijo ko stare mamice. — 27. maja sta se vzela v zakon Bajt Marija in Jožef Manfreda. Bog jima daj srečo! — Zakopali smo 65-letnega posestnika Fratnika Andreja in Marijo Juretičev. Bog naj ju sprejme!

Puštale. — Kakor drugod in še veliko bolj je naši puhlici grozila skrajna suša. Sena bo le malo, lanska suša in letošnji zimski mraz sta veliko škodovala. Upanje imamo v krompir in fižol; zadnji dež po sv. Ivanu nam je veliko koristil. — Vaščan Alojzij Hojak je 22. t. m. vzel v zakon Justino Plesničarjevo. Ženin je severnoameriški državljani, prihitel je v domovino, da se je združil z izvoljenko. Ona je pa bivala doslej v Argentini. Sedaj jo ženin popelje preko morja v deželo dolarjev. Naj vaju spremlja božji blagoslov v novi domovini!

Čepovan. — S prav posebno slovesnostjo smo letos praznovali farnega patrona sv. Ivana Krstnika. Po skupnem sv. obhajilu sta se namreč slovesno posvetila presv. Srcu tretji red in dekl. Marijina družba. To je sad prelepo uspele ponovitve sv. misijona, za katerega se ne moremo nikdar dovolj zahvaliti Bogu in preč. gospodom misijonarjem. Tudi letos je pohitel v svoj ljubljani Čepovan preč gosp. dekan Rejec in opravil slovesno sv. opravilo, pri katerem je nastopil domači cerkveni zbor pod spretnim vodstvom g. Martina s prekrasno Premrlovo Missa in honorom s. Josephi. Ravno na praznik sv. Jožefa je prvič zadonela s kora in sedaj je že četrtič nastopil zbor s to težko skladbo. Čast zboru!

Logaršče. — V torek 25. junija nekaj pred 7. uro zvečer je med hudo nevihto udarila strela v hišo posest-

nika Kobala Matije št. 2. Do tal je pogorela s hlevom vred. Kljub temu, da je bilo poslopje takoj v plamenu, ker je bilo s slamo krito, se je dalo marsikaj rešiti, ker so ljudje brž pritekli na pomoč. Iz hleva so pa rešili le živino. Stroji in drugo kmetško orodje je vničeno. Človeških žrtev hvala Bogu ni bilo. Škoda je občutna, ker je le malo premoženja kritega z zavarovalnico. — Pa še nekaj: naše prometne zveze tudi niso bogve kako sijajne. »Novi list« dobivamo navadno piši in beri šele deveti dan po izidu. Cesta skozi Rakovec v Podmelec je pa taka, da je joj. Ali bi se ne dalo kaj ukreniti?

Iz Reške doline.

Podgorje. — Vsi vodnjaki so že prazni. Vodo nam bodo morali voziti po železnici. Tudi polje že trpi radi suše. V soboto smo upali, da nam Bog da dežja; a pri nas je samo malo porosilo, nižje dol proti Buzetu pa je dobro zalilo.

Iz goriške okolice.

Št. Maver. — Dopisa iz Št. Mavra v 14. številki ni pisal g. Vendramin Franc. Uredništvo.

Vogersko. — Žalostno je, da ljudje pri nas drug drugega napadajo. Tako se je zgodilo 16. junija Gorjanu Karlu, ko se je domov vračal. Ljubezniv sosed ga je tako močno po vsem životu premikastil, da si bo Karel zapomnil tisto nedeljo. Napadalec je že lansko leto storil podoben čin.

V torek zvečer je padala pri nas tako debela toča, da je stari ljudje ne pomnijo enake. Kako je s pridelki, si lahko potem mislite!

Podsabotin. — Eno zadnjih nedelj sem šel v Podsabotin. Stopim mimo gruče fantov pred cerkvijo k maši. Hotel sem slišati lepo petje; pa kako, ko imajo na koru včasih kar po štiri pevovodje hkratu. Dajte se sporazumeti. — Podsabotin je že 6 let brez dušnega pastirja. Nedelje in prazniki so pustili. Č. g. Sedej števerjanski se trudi, da mu kar lasje sivijo, a dvem faram in še po slabih poteh le ne more biti kos. Letina je že prav dobro kazala, pa je prišla toča.

Orehovlje. — Zadnji »Novi list« je bil zanimiv za našo vas: kar dva dopisa. Zanima nas strokovna ocena naših novih zvonov, ki je dovolj ugodna, ako pomislimo, da so odškodninski zvonovi večinoma bolj »na debelo zamešani«. V zvoniku je bil malemu zvonu prisojen glas cis, as je torej tiskovna pomota.

Sovodnje. — V nedeljo smo obhajali farni praznik sv. Ivana. V lepo okrašeni cerkvi je pel slovesno sv. mašo stolni kanonik mons. Berlot, prepeval pa je domači pevski zbor, in sicer prav lepo. V sredo se je vršilo tekmovanje šolskih otrok iz verouka vpričo gospoda dekana renškega. — Dež nas je rešil suše.

Št. Maver. — Naš dušni pastir nam je preskrbel zelo lep križev pot. V nedeljo 16. junija je bilo slovesno posvečenje. Kapelica je bila polna faranov.

Cerkveni zbor je nenavadno lepo prepeval. Vsa čast pevcem, ki kljub klevetam še sami vse stroške za note krijejo.

S Krasa.

Ležeče pri Divači. — Tudi mi se moramo končno oglasiti, čeprav ni branje pri nas tako razširjeno, kot bi moralo biti. Raje izdajamo za vino in tobak, pa naj mi sosodje ne zamerijo. — Letina ne kaže prav dobro. Košnja je v polnem razmahu. Sena bo pa komaj polovica, na Gabrku jedva tretjina. Kaj bo, če bodo hlevi prazni? — V Divači širijo železniško postajo. Dosedanji most bodo morali podreti in dokler ne zgrade novega, bo ves promet moral iti skozi našo vas. Gra moza za popraviljanje bi lahko v okolici dobili v izobilju in tako tudi domačinom dali zaslužka. — Delo za letališče na Gabrku za enkrat tudi počiva. — Poglejmo še naš domači vodnjak. Vode niti po dnu ne moremo več strgati. V zimi so pa nekateri ko za stavo še živino napajali. Končno so vendar sklicali sosesko in določili 25 lir kazni za vsakega, ki bi še po nepotrebnem tratil vodo. Vodnjak je pa kljub temu ostal prazen.

Ponikve. — Nesreča se je zgodila pred desetimi dnevi. Posesnik Zlobec p. d. Nežin ima precej divjo kravo. Ko je pastirju ušla, jo je 10-letna Marica Zidarjeva skušala ustaviti. Razjarjena žival je pa deklico tako sunila z rogom v čeljust, da ji je precej zob zbila. Deklica je morala za par dni v bolnišnico.

Zadnji teden je po vsem Krasu precej močno deževalo. Kolikor se je dalo videti, je toča hudo padala v Štanjelu, Kobjeglavu in Štjaku.

Lokve. — Zadnja leta so nas tlačila, ker ni bilo skoraj nikoder dela za nas gozdarje. Letos je pa hvala Bogu večina mož preskrbljenih z delom, deloma v domačem gozdu, deloma v drugih krajih. Hvala Bogu, da se nam je v skrajni sili odprlo delo! — Praznovanje našega patrona sv. Antona smo tudi letos obhajali prav slovesno, a ne s plesom in muziko, kot je bilo doslej navada.

Temnica. — V ponedeljek popoldne nas je zadela velika nesreča. Ob štirih se je pooblačilo. Med dežjem pa se je vsula tako močna toča, da nam je vničila prav dosti pridelka. Bog ne daj, da bi bila prišla pred 14 dnevi; tedaj bi nam vničila vse listje za sviloprejke. To je hud udarec za revnega kmetiča.

Rodik. — Črešenj je bilo letos dosti več kakor lani. Prodali smo jih tudi zadosti dobro, to je po 1.10. Neke vrste gosenice, mi jim pravimo zmrzli-karji, so popolnoma obrale listje s črešenj; če ne bomo tega škodljivca bolj preganjali, nam bo vničil sadno drevo. Sena nimamo niti na pol od lanskega. Krompir se še drži, potreben pa je dež. Višje proti Pregarju vedno dežuje, pri nas pa le noče.

Skopo. — Lahko rečemo, da je že suša hujša kakor lansko leto. Če ne bo v kratkem dežja, bodo vničeni vsi

poljski pridelki. Posebno na skalnatih tleh je suša pritisnila. Tudi v Koprivi in Krajni vasi ni nič boljše kakor pri nas. Vinskega pridelka si pri nas ne obetamo dosti. Tudi k nam nameravajo napeljati elektriko; škoda, da nismo bolj bogati, da bi lahko kaj pokazali pri novi luči. — Naša cerkev je od 15. aprila zaprta. S škofovim dovoljenjem smo imeli večkrat mašo pod kostanji, zadnjič pa na farovškem dvorišču. Podeštat si je cerkev ogledal in obljubil, da jo bo dal popraviti.

Nabrežina. — Ljudje, ki so prišli 22. junija s sežanskega semnja, so videli na cesti pod Sežano pol kilometra na daleč cele kupe zmaščenih kobilic. Bog nas varuj še te nesreče.

Predzadnje nedelje so blagoslovili dvorano v otroškem zavetišču. Nato je bila otroška veselica, ki se je je vdeležil tudi tržaški župan s še drugimi veljaki.

Vrhovlje na Krasu. — V soboto 22. junija se je poročila gospodična Erminija Grahorjeva z gosp. Ukmarjem iz Šmarij pri Sežani. Obilo sreče! — Tisti dan je prišel tudi zaželjeni dež. Veliko nam je koristil, ker je bil že skrajni čas. Pridelček kaže dovolj lepo, le sena bo polovico manj ko lani.

Repentabor. — Na dan sv. Alojzija smo imeli prvo sv. obhajilo. 30 otrok je prejelo prvo sveto obhajilo. Naš gospod župnik jih je lepo nagovoril in poučil, kako srečen dan je za nedolžne otročice. Po sv. maši so bili tudi lepo pogoščeni v župnišču s kavo in slaščicami. Cerkveni zbor tudi lepo ubira svoje pesmi. Le tako naprej, da ne ostanete za drugimi cerkvenimi zbori!

Zgonik. — Žita bomo malo pridelali; nekaj ga je vzela zima, nekaj suša. Sena je tudi malo. Kakor sicer, se namerava posloviti naš učitelj. Mi ga ne bomo zadrževali.

Komen. — Spodnji Kras, ki je postal že popolnoma suh, je prejšnji teden zmočilo. Med dežjem je toča klestila po Kostanjevici, Temnici, Lipi, Svetem, Škrbini, Komnu, Tomaževici, Gabrovici, proti Kobjeglavu in Štanjelu. Največ škode je naredila na grozdju, drugo si bo še opomoglo. Ko je moko, Kraševce na vse pozabi, še celo na cerkev.

Iz Istre.

Kubed. — Ali naj povemo, da bo letine manj ko lani? Če ne bo pridno zalivalo, bo slabo. Nekoliko pa tudi sami ne zaslužimo božjega blagoslova, ker tudi ob nedeljah delamo in preveč plešemo, mesto da bi v cerkev šli. — Pred 14. dnevi smo dobili plačilne naloge za davke od gmajn. Imamo vsi enake deleže, a plačilni nalogi so različni. Kako to?

Korte. — Morda četrtnina oljk je zopet ozelenela. Druge so zaspale za večno. Fige so v nekaterih krajih pognale pri tleh. Tudi pri nas je hvala Bogu dobro zalilo. Krompir že kopljemo; malo ga je. Nekateri so ga še pustili v zemlji, misleč, da se bo po dežju popravil. Črešnje so bile le v visokih legah.

Dekani. — Že smo bili obupani, ker ni bilo toliko časa dežja. Zdaj nam je pa dobro zalilo. Seno smo že spravili; ga je za pičlo polovico dobre letine. Dobili smo novo »muziko«. G. obč. načelnik je nadomestil našo babico, ki je nad 30 let zvesto vršila svoj posej, z drugo.

Presnica pri Kozini. — 27. junija se je pri nas pripetila nenavadna nesreča. Oče je kopal, sin pa je pred njim gnoj trosil. Ko se je oče pripognil, je sin v istem hipu zamahnil z vilami in očeta tako nesrečno zadel, da mu je oko prebodelo.

Sena bo komaj polovico od lani. Drugo še dobro kaže. Delo pri novem vodovodu tudi dobro napreduje.

Iz tržaške okolice.

Barkovlje. — Kdor obišče našo cerkev, se bo čudil, da imamo tako nemarno hišo božjo v lepih Barkovljah.

Iz cerkvene zgodovine sem izvedel, da je že l. 1642. stala na tem mestu majhna kapelica. Ko se je prebivalstvo pomnožilo, je dala vlada l. 1785. sezidati današnjo cerkev, ki je bila prav zadosti prostorna za tedanje Barkovlje z 250 ljudmi in 50 hišami. Pod Marijo Terezijo je prebivalstvo narastlo na 700; zato so že pred 75 leti prosili za povečanje cerkve. Drugič je vlada obljubila l. 1883., pa je ostalo na papirju. Domačini so že zbrali precejšnjo svoto, a jo je zopet požrlo vojno posojilo.

Pod mons. Kjudrom so že naredili načrt za novo cerkev. Na dolgo se je vlekle, končno pa je vse zaspalo. Med vojno in po vojni je cerkev začela razpadati. To pomlad je komisija ukazala strop dol vreči, ker se je jel omet krušiti. Sedanji č. g. župnik se povsod trudi, celo sam kralj se je za stvar zanimal. Zdaj upamo, da se oblastva odločijo za popravo barkovljanske cerkve.

Sv. Križ pri Trstu. — Iz naše primorske vasi se le redko oglašamo z novicami v »Novem listu«. Tem raje pa ga čitamo. Kaj ga ne bi, saj je edina vez, ki nas še družijo in le potom njega zvemo za vesele in žalostne novice iz naših krajev.

Po dolgih vročih dneh se je tudi nas nebo usmililo in nam poslalo blagodejnega dežja, ki so ga naša polja in vinogradi tako željno pričakovali. Je prišel sicer prepozno, upamo pa, da si bodo naša polja precej opomogla, zlasti koruzni in krompirjevi nasadi. Trta je zimo v splošnem prenesla; le malo jih je pozeblo. Zato pričakujemo zadovoljivega pridelka. Sadržja bo zelo malo. Večina fig je pomrla, enako tudi oljka.

Darovi.

Za Sirotišče sv. Družina: Ljudska posojilnica v Rihemberku je sklenila pristopiti s članarino 100 L; Rajko Smet ustanovnik 200 L; v počastitev spomina na umrlega fanta Josipa Širka darujejo fantje s Plešivega 36 L. — Bog stotero povrni!

Vera in življenje.

Cerkev sredi vasi.

Naša cerkev se dviga visoko nad vaše domove, podobna materi, ki bedi nad otroci. Tu biva Bog za vse, za mlade in stare, za srečna in nesrečna srca, za vso našo vas. Vsi čutimo, da je cerkev naš skupni dom. Pot našega zemškega življenja teče skozi cerkev. Ob rojstvu sprejme cerkev človeka v svoje varstvo; družino si ustanovi v cerkvi; in cerkvena vrata se mu zadnjič odprejo, ko ga prineso v krsti v cerkev. Božji hram je tisti kraj, kjer se izvršujejo najlepši in najusodnejši dogodki človeškega življenja.

Zato je cerkev skupna last naših src, je skupni dom vaškega občestva.

Tako so čutili naši dedje že v davniini. Zgodovina slovenskega ljudstva dokazuje, da so Slovenci vedno ljubili cerkev. Iz svoje revščine so kmetje zidali cerkve po vaseh in gričih, zakaj težko jim je bilo živeti brez hiše božje. In čimbolj žalostni so bili časi, s tem večjim zaupanjem se je naše ljudstvo zgrinjalo okoli cerkve in domačega duhovnika, kakor čreda, ki ve, kje najti varno zavetje. Saj človeško srce živo čuti, da je cerkev poslednje zatočišče večne in nepremagljive pravice. Vse mine, vse se ruši, božja pravica pa živi večno.

Tudi v sedanjem času naj nam bo cerkev sredi vasi skupen dom.

Po treh letih...

Vsled prepovedi Callesove vlade niso smeli duhovniki v Mehiki tri leta darovati sv. maše. Kdor bi se bil drznil maševati, bi zapadel smrti; in res je bilo tudi zategadelj dosti mučnikov. Danes teden ob petih zjutraj so pa v enajstih cerkvah mehiške prestolnice zopet maševali. V cerkvah je bilo vse polno ljudstva vseh slojev.

Rumeni frančiškani.

V nekem frančiškanskem samostanu v Toskani so štirje Kitajci stopili v Frančiškov red. Iz daljne Kitajske so sledili klicu božjemu.

Zadrška nadškofija.

Sv. stolica izdeluje načrt, da bi se v Zadru ustanovila nadškofija. Do sedaj je tam le apostolski upravitelj.

Češki dar papežu.

Na pobudo Šrameka, podpredsednika češke vlade, so Čehi ob Vaclavovem jubileju poslali papežu dragoceno žaro. Izdelana je iz brušenega češkega kristala. Na njej je vpodobljen življenjepis češkega kralja Vaclava.

»Katoliški« Dunaj.

Na Dunaju je zlasti lansko leto dosti oseb izstopilo iz Cerkve. Letos se je to malce omejilo: vendar je v aprilu zapustilo vero očetov 1182 Dunajčanov, v maju pa 1230.

Živahno gibanje.

razvijajo katoliki v Južni Srbiji. Na praznik sv. Antona 13. junija je bila v staroslavni Prištini na Kosovem polju posvečena nova in prva katoliška cerkev. Posvetil jo je Slovenec dr. Gluhovec, škof v Skoplju.

Za širjenje vere.

Vnema katoliškega sveta narašča. To se opazi pri zbirkah za družbo »De propaganda fide« (Družba za širjenje vere). Dočim je zbrala družba leta 1927. 47 milijonov lir, se je leto kasneje steklo v njene blagajne že 54 milijonov. Ta denar, ki gre večinoma za misijone, so zbrali večji del v Ameriki, Nemčiji, Belgiji, Franciji in Poljski.

Pavel iz Savla.

V Tunisu je živel mohamedanski učenjak Sellam. S svojo zgovornostjo in učenostjo je uspešno pobijal delo francoskih belih misijonarjev.

Par let pa o mohamedanskem učenjaku Sellamu ni bilo ničesar slišati. In glej, pred meseci se je v Tunisu zopet pojavil Sellam, toda to pot kot pater Sellam iz misijonske družbe belih očetov, ki jih je svoj čas tako strastno napadal. Učeni Sellam ima zdaj predavanja o katoličanstvu za mohamedansko razumništvo.

Pozdrav slovenskim planincem.

Pretekli teden je sv. oče sprejel v avdijenci ljubljanskega pomožnega škofa dr. Rožmana, ki je tudi predsednik »Aljaževskega kluba«. Ta klub ima nalogo skrbeti za nedeljske sv. maše po planinskih kočah in vasicah; tako lahko planinci zadoste svojim dolžnostim. Papež je to delo pohvalil in naročil pozdrave vsem slovenskim planincem.

Konkordat s Kitajsko.

Zunanji minister Kitajske dr. Wang se je lotil pogajanj s papeževim zastopnikom za konkordat. Celotno tja dol je prodrlo prepričanje, da je Cerkve sila, s katero je treba stopiti v stik.

Duhovne vaje za gospodične v Gorici od 31. julija do 4. avgusta.

Duhovne vaje za gospodične, ki so se l. 1927. in 1928. tako dobro obnesle, se bodo vršile tudi letos v gori omenjenih dneh v uršulinskem samostanu v Gorici. Letošnje duhovne vaje bodo sodobnim potrebam dekliške duše še prikladnejše, ker se bodo večne resnice osvetljevale z življenjem in nauki sodobne svetnice sv. Terezije Deteta Jezusa.

Udeleženske plačajo za hrano in stanovanje 38 lir. To svoto naj pošljejo skupno s prijavo

Kaj se sliši po svetu.

Hitra pošta.

14. aprila 1904. je nekdo v Angliji pisal stricu za god. Stric je tiste pozdrave šele oni dan prejel. Razglednica z znamko kralja Edvarda VII. je rabila torej 25 let, da je prišla 300 kilometrov daleč.

Svoje vrste okusi.

Francozi so letos slovesno obhajali 500-letnico Device Orleanske. Ob tej priliki so na neki ženski gimnaziji v Parizu vpriporili življenje in smrt junške device. Ob koncu prizora se Devica Orleanska v nebesih — poroči z maršalom Fochom, ki je pred kratkim

najkasneje do 25. julija na sledeči naslov: Apostolstvo molitve, Gorica, Via Torrente 9.

Vdeleženske naj pridejo v samostan v sredo dne 31. julija do 6. ure zvečer.

Velečastite gospode duhovnike prosimo, naj duhovne vaje v cerkvah naznanijo in jih priporočijo zlasti izobraženim gospodičnam, katerim plitvo moderno življenje prav posebno otežuje duhovno poglobitev.

Apostolstvo molitve.

Književni pomenki.

Alojz Gradnik: Kitajska lirika.

Ljubljana, Založba »Jug«, 1928. Str. 175.

O Kitajcih in kitajski zgodovini vemo zelo malo. Da bi pa Kitajci imeli svojo, nam razumljivo in čustveno dostopno liriko, gotovo še nikomur ni prišlo na misel. In vendar jo imajo in so jo imeli, ko v Evropi še ni bilo govora o kaki kulturi. Znamenita je zbirka pesmi »Ši-king«. Te pesmi so nastale od 12. do 7. stoletja pred Kristusom. Prvotno jih je bilo menda 3000. L. 483. pred Kristusom pa je Konfucij izbral kakih 300 najlepših pesmi, ki so se do danes ohranile. Velik pesnik je bil Li-Tai-Po. Živel je v osmem stoletju po Kristusu (700—763).

Gradnik je zbral pesmi 38 kitajskih pesnikov, ki so živeli od 6. stoletja pred Kristusom do 19. stoletja po Kristusu. Prevajal je iz angleščine, nemščine, italijanščine, ker kitajščine ne pozna. Pesmi se berejo kot najboljše lirične pesmi modernih pesnikov. Med njimi so pravi biseri ljubavne in socialne lirike. Gradnik je dodal tudi uvod o kitajski zgodovini in kulturi. Li-Tai-Po:

Noč v tujini.

V tujini ležal sem: sij mesečine
srebrne se pred posteljo razlil je.
Glavo sem dvignil: mislil sem, da ivje
jutranje pód pokriva, strop in zid.
Potem sem vedel: meseca je svit.
In spet sem sklonil glávo: iz daljav
moj dragi dom poslal mi je pozdrav.

(A. Gradnik: Kitajska lirika.)

Karl May v slovenščini.

Mariborska Cirilova tiskarna je lani začela izdajati prevode Mayevih potopisnih romanov. Pravzaprav to niso prevodi, temveč prireditve, ker je podan samo razvoj dejanja. Maya so včasih študentje v nižjih razredih srednjih šol oboževali. Pri tem so se — brali so ga namreč v izvorniku — igrave naučili nemščine. Drugih debrot pa May tudi takrat ni nudil. S slovenskim — slabim — prevodom pa odpade še ta edini argument, ki je Mayu prej odprla dijaške knjižnice. Mesto Maya, ki nima tudi nobene vzgojne vrednosti, bi založnica lahko izdala kaj boljšega.

umrl. Toda brumna pisateljica tega prizora, ki hoče dati duška nacionalno-soldaškimi željam, je imela smolo. Študentka, ki je imela vlogo maršala Focha, je zbolela. No, pa so si študentke pomagale z našopanim možicem in pričakovani prizor poroke se je lahko nemoteno izvršil.

Črno-bela dvojčka.

V Bagdadu je neka žena rodila dvojčka, od katerih je eden črn, drugi bel. Javnost smatra ta dvojčka za najredkejši pojav v naravi, zdravniki si ne znajo razložiti zagonetke, mati pa previdno molči.

Tankovesten pisatelj.

Znani švicarski pisatelj Cendrars, ki živi v Parizu, je napisal knjigo o južnoameriški državi Čile. Ko je bila knjiga že v tisku, so se mu rodili dvomi, če je povsem pravilno opisana neka pokrajina. Telefonično je ustavil nadaljno tiskanje knjige, sedel na prvi parnik, se peljal do glavnega mesta Valparaiso in od tam daleč v notranjost čilske dežele do omenjene pokrajine. Ko se je na licu mesta prepričal, da je njegov popis točen in pravilen, se je vrnil v Pariz in dovolil, da je knjiga izšla. Dokazal je tankovestnost, kakor je pač pri pisateljih in časnikarjih zelo redko najdemo.

»Zadnja večerja« iz znamk.

V kapucinskem samostanu v Ahenu na Nemškem se je l. 1885. nenadoma omračil um očetu Stossu. Bolnemu pateru so dali posebno celico. Pater je bil v njej pet let; vedno pa je prosil, naj mu dajo stare znamke. Bratje, ki se jim je bolni pater smilil, so mu nanesli cele kupe rabljenih poštne znamk. Nikdar pa niso zvedeli, kam jih pater deva.

Ko je pater Stoss po petih letih ozdravel, so našli v njegovi bolniški celici slovečo sliko »Zadnja večerja«, ki jo je narisal znameniti umetnik Leonardo da Vinci (1452—1519). Ko so si pa s sliko bolj natančno ogledali, so ugotovili, da je slika sestavljena iz 100.000 poštne znamk. Prav podobna je izvorniku. Sestavil jo je oče Stoss tekom petih let bolezni.

»Letopis milijonarjev«

izdaja na Nemškem neki Rudolf Martin. V tem letopisu pravi, da je bil pred vojno najbogatejši Nемец cesar Viljem II., ki je premožgal 394 milijonov mark, brž za njim pridejo veliki vojvode meklenburški, kralj bavarski in cela vrsta knezov. Zanimivo je, da so po vojni ostali največji milijonarji še vedno ti ljudje. Viljem II. je svoje premoženje celo pomnožil za 36 milijonov. Šele daleč za temi knezi pridejo veleindustriji, kot so Thyssen in drugi s 50 milijoni bogastva. Znana nemška časopisna kralja Hugenberg in Ullstein premoreta po 50 milijonov mark (okoli 250 milijonov lir).

Tvorniški paradiz.

Kako neugodno je ozračje v okrajih, kjer je dosti tovarnen, nam priča naslednje poročilo iz Porurja. V njem se bere, da uhaja iz celega gozda tovarniških dimnikov toliko strupenih par in plinov, da je vse zelenje pokončano; celo omet na hišah razjedo, v vodnjakih in potokih se zdi, da plavajo maščobni cinki; šolske otroke, pa tudi odrasle, napada glavobol in zobje jim začno zgodaj izpadati.

Toda veletovarnarjem ni mar, če trpe delavci, da jih le imajo pri rokah. Zdaj so se začeli oglašati možje, ki zahtevajo, naj se tudi tovarniškimi delavcem preskrbi solnčen in zdrav dom.

Ameriški listi.

Izračunali so, da srednje razširjen ameriški dnevnik zaposluje približno 2070 oseb. Pri ravnateljstvu in upravi jih je 48, poročevalcev raztro-

šenih širom sveta mora imeti okoli 466, za pisanje v uredništvu kakih 366, mehanikov 130, stavcev 260, risarjev in fotografov 54. Skoro sleherni dnevnik ima lastno papirnico. Pojem o ameriškem tisku dobiš, če prebereš, da je samo v severnoameriških Združenih državah 2398 dnevnikov in 14.608 tednikov.

Hiše brez luči.

Pariški inženir Rey je nekaj zanimivega izračunal. On pravi: če bi vse večnadstropne hiše naredil z enim nadstropjem, bi moral biti Pariz petkrat večji, kot je. Rey trdi tudi, da je pri večnadstropnih velemestnih »kasarnah« več kot ena tretjina stanovanj, ki so obrnjena na dvorišča, brez svetlobe. Naravno je vsled tega, da so mestni otroci bledikasti in podvrženi boleznim. — Kmečki, zračni dom, kako malo te še cenimo!

Žensko zborovanje.

Zadnje dneve v juniju je bilo v Pragi otvorjeno zborovanje žensk male antante. Zbrale so se odposlanke ženstva iz Jugoslavije, Poljske, Češke, Romunije in Grške. Zborovalke nastopajo za ženske pravice v javnosti, to je za splošno žensko volivno pravico in za enakopravnost ženskih poklicev z moškimi.

Svetovno žensko zborovanje z istim ciljem je pa bilo že prve dni junija v Berlinu.

Boris Kostič

se kliče osebni sluga ameriškega predsednika Hooverja. Ta mož je ameriškim krojačem pomagal do zaslužka, ker skrbi, da se Hoover prav po zadnji modi oblači. Kaj takega se še ni pripetilo v vašingtonski Beli hiši (v mestu Washington je Bela hiša, kjer stoluje ameriški predsednik). Do sedaj so se vsi predsedniki staromodno in veleresno oblačili. Vrli sluga Kostič, doma nekje na Balkanu, pa skrbi, da ima njegov gospod vedno obleko po zadnjem kroju in vsaki dan novo ovratnico. Bajje je Hoover s svojim slugo prav zadovoljen.

Za rane na nogah.

Izkušen popotnik, ki je peš prehodil na tisoče kilometrov, trdi, da je za ranjene in obdrgnjene noge najboljšje sredstvo citronin sok. Zvečer kapni par kapljice soku na ranjeno mesto in obveži prste z rezinami citrone. To hladi in celi razpoke.

Izredna nadarjenost.

V Parizu je bil pred kratkim proglašen za doktorja prava Bogomir Rajkovič iz Aleksinca v Srbiji. Končal je v osmih letih osemrazredno gimnazijo in pravne študije na visoki šoli v Parizu.

Da bi se rešil zapora...

V Budimpešti je tat udril v stanovanje neke šivilje. Ker je ta vsa preplašena skočila k oknu in začela klicati na pomoč, je tat zbežal. Ker se je pa čutil zasledovanega, je stekel v drugo nadstropje, odprl okno, ki vodi na dvorišče, in skočil. Priletel je na tlakovano dvorišče in obležal mrtev.

Doživela peti rod.

V Ključu v Bosni živi 110 let stara mamica Rista Čebešič, zdrava in vesela. Oči ima še dobre, da vtakne brez

očal nit v šivanko. Tudi spomin ima še izvrsten in kaj rada pripoveduje svoja doživetja. Ima 56 potomcev: sinov, vnukov, pravnukov, pravnukov in enega vnuka v petem kolenu.

„Svetniki zadnjih dni“.

Ta lepo zvenceč naslov so si nadedli mormoni, krivoverci s prav zmedenimi pojmi. Beseda mormoni pride od imena Mormon. Ta je bil baje iz judovskega ljudstva in se je preselil tisoč let pred Kristusom v južno Ameriko. Tam je spisal »sv. pismo«. To knjigo je po mormonskem izročilu pred kakimi 100 leti »našel« neki pustolovec Jože Smith in jo je prevedel na angleščino. V tej knjigi se bere, da je Kristus po svojem vstajenju obiskal svoje ljudstvo v južni Ameriki in tam uredil svojo cerkev. Mormoni imajo po vzgledu svetopisemskih Izraelcev starešine, levite, velike duhovne itd.

Mormoni so se hoteli najprej ustanoviti v Nevjorku. Toda tam so jih začeli preganjati zlasti zastran njih nenravnega mnogoženstva. Nato so šli proti zapadu in se naselili v Salt Lake City (mesto ob Slanem jezeru). Ondi je danes središče mormonske cerkve. Njeni verniki so raztrošeni še drugod. Čudno je, da je celo v Nemčiji 12.000 teh »svetnikov zadnjih dni«.

Beg pred slonom.

Drzni svetovni potnik in slikar Anglež Landor pripoveduje zanimiv dogodek iz afriškega Konga. Sredi visoke trave je zagledal dva velika slona, samca in samico. Po trebuhi se je pripeljal do obeh debeločev. Tedaj se je pa nenadoma sprožil njegovemu črnemu slugi stari pihavnik in krogla je slona malo oplazila za ušesom. To je velikana razjarilo, da je grozno zarjul in z grozeče dvignjenim rilcem lomastil proti lovcu. Ta se spusti v beg na življenje in smrt, toda slon mu je bil tik za petami, posebno še ker je lovčeva bela obleka vlekla razjarjeno žival za seboj. Tako sta žival in človek predirjala strma pobočja hriba in prišla do močvirja. Landor cmokne tedaj z obrazom v blato; v smrtnih mukah je čakal, kdaj ga slon zmasti kot muho. Čaka, čaka, nič. Dvigne glavo in vidi, kako slon dobrodušno mahedra, odkoder je pridirkal. Prebrisana žival se je namreč bala, da se ne bi še ona pogreznila v močvirju.

Možje, ki vodijo Evropo.**Stalin.**

Ruskega diktatorja španski novinar ni obiskal in zato o njem ne piše nič. Da bodo pa naši bravci tudi o Stalinu kaj zvedeli, navedemo tukaj popis, kakar ga podaja bivši Stalinov tajnik Bajunov.

Stalin se je rodil pred 50 leti v Georgiji onstran Kavkaza kot sin siromašnega čevljarja. Oče ga je poslal v semenišče, da postane duhovnik. A kmalu so ga izključili iz šole in fant se je vpisal v revolucionarno stranko socialnih demokratov. Seznanil se je

z mnogimi voditelji, kakor s Kalinonom, Krasinom, Rikovom in Leninom ter mnogo pisal v njihove novine. Med 1903. in 1913. letom je bil radi revolucionarnega delovanja šestkrat v ječi in izgnali so ga tudi v Sibirijo, odkoder se mu je posrečilo zbežati. Toda ruska policija mu ni mogla prav do živega, ker ni dobila nikdar v roke pravih dokazov. Mož je tako molčeč in previden, da še danes ni znano, koliko protivladnih atentatov je organiziral v caristični Rusiji. Pravijo, da je bil on tisti, ki je l. 1907. vodil v mestu Tiflisu napad na državno blagajno, ravno ko so jo prepeljavali skozi ulice na kolodvor. Pri bombnem napadu je umrlo 50 kazakov. Zmešnjavo so revolucionarji izrabili in odnesli ves denar. To se je zgodilo ob belem dnevu.

Ko se je socialna demokracija razklala, se je Stalin priključil Leninu in postal eden najbolj drznih njegovih pristašev. Njemu je bila 1917. poverjena naloga, da strmoglavil v Petrogradu Kerenskega. Pozneje je postal glavni tajnik ruske komunistične stranke in prišel s tem do velikanske oblasti. Tako spretno je znal voditi politiko, da se je s časom vsa oblast Rusije združila v glavnem tajništvu stranke, to se pravi v njegovih rokah. To se je pokazalo po Leninovi smrti, ko je Stalin postal neomejen gospodar države.

Stalin je srednje postave, obraz mu je miren in nepremičen, obleka preprosta. Diktator se nikoli ne razburja, nikdar ne maha z rokami, njegova hoja je počasna. Na prvi pogled dela vtis zelo inteligentnega človeka; ko ga поблиže spoznaš, se čim dalje bolj čudiš, ker vidiš, da mu manjka izobrazba. Nima najmanjšega pojma o gospodarskih in finančnih vprašanjih, ne govori nobenega tujega jezika, ne pozna ruskega slovstva.

Njegova glavna lastnost je obvladovanje samega sebe. Nihče ne zna bolje skrivati svojih misli in načrtov. Govori samo, ko je neobhodno potrebno in kolikor je potrebno. Žalitve ne odpušči nikoli in čaka potrpežljivo na uro maščevanja.

Stalin je tudi v družinskem krogu nasilen in gospodovalen. Žena in otroci se pred njim tresejo. Cele dneve ne zine ž njimi besede. Ne zanima ga ne igra ne šport, ne pije vina in ne kadi. Živi zelo skromno in samotarsko v dveh majhnih izbah mogočnega carskega dvorca Kremla, odkoder vlada nad Rusijo. Oblast je njegova edina strast: potrebna mu je kakor vsakdanji kruh, kakor zrak, katerega diha.

Z naravnost strahotno spretnostjo premika po svojih načrtih stranko, vojsko, strokovne organizacije, vlado, policijo, industrijo, tako da vse skladno služi njegovim ciljem. Kdor ni zanesljiv, tega odstavi, premesti ali drugače ukloni. Vse vidi, vse nadzira, za vse se zanima. V ogromni državi ima na stotisoče zaupnih sotrudnikov, ki mu zvesto poročajo o vsakem utripu v ruskem državnem organizmu. To so Stalinove roke, s katerimi trdno drži na vajetih Rusijo.

Ti bom eno povedal!

Skopuhi. — »Poznal sem človeka,« pravi Lipe, »ki je bil tako skop, da je vedno zaprl tintnik, kadar je pomočil pero, da bi črnilo ne izhlapelo.« — »Neki prijatelj mojega očeta,« reče nato Nace, »je zvečer ustavlil vse ure v hiši, da bi se kolesje preveč ne obrabilo.« — »Moj stric,« se postavi Luka, »je pa tak skopuh, da že pet let ne bere časnikov, da bi se steklo v očalih preveč ne izrabilo.«

* * *

Med igralci. »Zadnjič sem tako izvrstno igral umirajočega človeka, da je agent zavarovalne družbe, pri katerem sem se prejšnji dan zavaroval za življenje, padel v nezavest.«

* * *

Optimist. — Optimist je človek, ki vidi vse lepo. Vzгляд optimista je neki Anglež, ki je šel v gostilno, ne da bi imel v žepu kaj denarja. Naročil je izvrstno kosilo. Upal je namreč, da ga

bo lahko plačal z biseri, ki jih bo našel v školjkah. — Še večji optimist je bil pa tisti Francoz, ki je kupil srečko dobrodolne loterije. Srečk je bilo 10 tisoč. Glavni in edini dobiček je bil avtomobil. Francoz je takoj, ko je imel srečko v rokah, začel zidati garažo.

* * *

Škotje so znani kot veliki skopuhi. Vsak novčič po petkrat obrnejo, preden ga izdajo. Nekdaj so šli trije, dva Škota in en Jud, poslušat brezplačno predavanje. Na koncu pa je nekdo javil, da bodo pobirali prostovoljne darove. Jud je od strahu padel v nezavest. Škota sta se pa podvzela, da sta ga odnesla iz dvorane.

* * *

Razgovor med dvema zakonskima možema:

»Kaj rečeš svoji stari, ko prideš ponoči pozno domov?«

»Samo: dober večer! Vse drugo pove ona.«

Tržni pregled.

Žita in moke: V zadnjem tržnem pregledu (glej 12. številko) smo rekli, da je padla cena pšenici v Ameriki na 70 lir za kvintal. V zadnjem mesecu se je cena izdatno popravila, čemur pa ni vzrok večje povpraševanje in večja odprodaja zaloga kakor tudi ne poslabšanje letošnje letine, pač pa v Združenih državah sprejeti zakon o pomoči kmetkemu stanu. Glasom tega zakona bo dala država na razpolago 600 milijonov dolarjev (11.400.000.000 lir) za posojila kmetovalcem, ki imajo na prodaj blago. Če bo hotel kmetovalec dobiti denar, mu torej ne bo treba siliti s pridelki na trg, temveč bo dobil od države predujem na račun svoje zaloge.

Umljivo pa je, da ima taka postava le začasen vpliv, ker ne manjša zalogo pšenice. Dejstvo je, da se na svetu pridelava več pšenice, nego se je porabi, in odvišni pridelek mora prej ali slej pritisniti na cene. Rešitvi sta le dve: ali je cena tako nizka, da konsument porabi več blaga (v tem slučaju kruha) ali pa je treba zmanjšati pridelek pšenice s tem, da se omeji pridelovanje. Resno so razmotrivali tudi o tretjem izhodu, da bi namreč pogreznili v morje odvišne zaloge pšenice. To nameravajo v času, ko je na svetu na milijone lačnih ljudi, ki nimajo kaj deti v usta!

Glede pšenice Italija nima posebnih skrbi. Od lanske do letošnje letine je uvozila Italija okoli 25 milijonov kvintalov pšenice, in nizke cene v inozemstvu ji le koristijo. Domači pridelek pa je varovan z zaščitno carino, ki znaša okoli 50 lir na kvintal. To je nekakšna premija domačemu kmetovalcu. Italija stremi za tem, da poviša z žitno bitko pridelek pšenice in postane tako glede kruha neodvisna od inozemstva.

Danes so v Italiji sledeče cene za 100 kg:

mehka pšenica	od 120 do 130 lir
trda pšenica	od 140 do 150 lir
koruza franko Trst	od 88 do 92 lir
koruza za avgust	od 83 do 85 lir
rž	od 100 do 110 lir
ječmen	od 100 do 110 lir
oves	od 95 do 100 lir
moka št. 1	170 lir
moka št. 0	185 lir
moka št. 00	200 lir
koruzna	od 100 do 110 lir

V Banatu (Jugoslavija) prodajajo danes pšenico po 207 do 212 dinarjev, kar pomeni 62 do 64 lir za kvintal, koruza pa stane v Novem sadu 215 do 220 dinarjev ali 64 do 66 lir.

Živina: Kar smo pisali v prejšnjem tržnem pregledu, je ostalo nespremenjeno. Mesarji so povsod dvignili ceno mesu na 7.20 do 7.80 lir za kg. Teleta so po 5 do 5.60 lir za kg žive teže.

Mladi preišči se drže v ceni (100 do 120 lir za glavo), kar je posledica večje količine krme, s katero razpolagajo kmetovalci.

Krma: Pridelek sena je bil v deželi v splošnem precej pičel. Kmetje upajo po poslednjih dežjih na otavo. Kvintal sena stane danes 35 do 40 lir, slama je približno po 20 do 24 lir, otrobi po 68 do 70, orehove tropine po 95 do 100, sojina moka pa po 100 do 105 lir za kvintal.

Vino: Zaloge v deželi so zelo pičle, zato pa so cene dobre. Briške rebule ni dobiti izpod 280 do 300 lir, prav malo bolj po ceni je vipavsko vino, istrsko belo in črno se dobi po okoli 200 lir, kraški teran pa prav težko izpod 450 lir za hekto.

Letina ne kaže slabo, razen kjer je toča padala; v ostalih pokrajinah kraljestva računajo na pridelek, ki bo 10 do 20% nižji od lanskega.

Mleko in mlečni izdelki: V naši deželi se sedaj znatno krči izdelek masla, ker gre mnogo živine na planine; zato je gotovo, da se bo cena surove

mu maslu v par tednih kot vsako leto nekaj popravila. Cena maslu je trenutno okoli 14.50, tolminskemu siru 7.50, ovčjemu 10 lir, mleku na deželi pa 60 do 70 stotink za liter. V notranjosti stane maslo 11.50 do 14 lir za kg.

Modra galica je po 2.80 L za kg.

Umetna gnojila: Travnike bo treba letos izdatno pognojiti, da si zopet opomorejo od lanske suše in letošnje hude zime. Strn je redka, zato pa je treba gnojiti, da se obraste; treba bi bilo tudi podsejati dobrih trav. O tem pa enkrat drugič.

Sedaj se trguje s Tomaževo žlindro za jesen in cena je na vagone okoli 32 lir franko Trst. Trenutno je še malo povpraševanja po čilskem solitru in superfosfatu za činkvantin, ajdo, repo in druge poletne pridelke. Čilski soliter je po 110 do 120, superfosfat pa po 25 lir za kvintal.

Svilodi: Naši kmetovalci so prodali svilode po 14 do 17 lir za kg, cena, ki je v splošnem za 2 liri višja kot v ostalih pokrajinah razen v sosedni Furlaniji. Znano je, da so v celi Italiji najbolj cenjeni furlanski in naši svilodi. V Gorici je bilo prodanih v celoti 11.712 kg svilodov za 177.000 lir, torej po srednji ceni 15.97 lir za kg.

Zelenjadni trg: V inozemstvo gre prav malo zelenjave, v glavnem le nekaj fižola v stročju, kateremu je v Trstu cena 1.20, v Gorici zelenemu 1 lira, belemu pa približno 2 liri za kg. Špargljev ni več, grah gre le za domači konsum, enako tudi solata.

Krompirju je v Trstu radi večjega dovoza iz Koprščine padla cena na 50 do 55 lir za kvintal, v Gorici je nekoliko dražji (65 do 70). Izvoza še ni.

Sadni trg: V Trst prihajajo zadnje črešnje iz Brkinov, ki dosežejo ceno 3.20 do 4 lire za kg; v Gorico pride dnevno še kakih 20 do 30 kvintalov črešenj, večinoma iz Kanalskega in potem naravnost iz Tarčenta. Koncem prejšnjega tedna je bila cena v Gorici 2 liri za kg, prve dni tega tedna pa 3.50 do 3.80. Inozemstvo še vedno povprašuje po naših črešnjah.

Hrušk pride v Gorico dnevno 15 kvintalov, ki gredo po 1.50 do 2 liri za kg. Izvažajo jih na Dunaj. *Breskev* je dnevno 20 do 25 kvintalov po 2.50 do 4 lire. Do sedaj je zrela le vrsta majski cvet, amsden se še niso pojavile. Po breskvah povprašujeta Avstrija in Češka. *Marelic* je na trgu dnevno 20 do 30 kvintalov in gredo po 2.50 do 3 lire. Večina se porabi doma. Pojavile so se tudi prve *smokve* cvetnice, ki gredo po 20 do 30 stotink za kos.

Za umnega gospodarja.

Po toči.

Mnoge kraje je obiskala toča, največjo škodo pa je napravila v vinorodnem delu dežele, kjer ni udarila samo letošnjega pridelka, temveč oškodovala tudi les za prihodnje leto. Ško-

da pa postane še večja, če vinogradnik takoj ne seže vmes! Kaj naj ukrene?

1. Takoj po toči je treba odstraniti iz vinograda vse odbite, prelomljene in nalomljene poganjke in liste. Zato takoj s škarjami v vinograd in pazi predvsem na poganjke, ki naj služijo drugo leto za les.

2. Toča zmuči trto, ki postane manj odporna proti boleznim, posebno nampram peronospori. Zato takoj po toči s škropilnico na hrbtu v vinograd.

Zbirajte peške in koščice sadnih dreves!

Sadjarstvo se v naši deželi vedno bolj razvija. Vsako pomlad nasade kmetovalci na tisoče mladih drevesc.

Kdor pa hoče zasaditi drevesca, jih mora nekje dobiti. Večino sadnih drevesc kmetovalci kupijo, a večkrat kupijo mačko v vreči. Kupili so to in to hvaljeno vrsto, pokazala pa se je neka druga, popolnoma neznana vrsta sadja, če ni celo ostalo drevo skozi dolgo vrsto let jalovo. Mnogo jih je, ki iščejo sadna drevesca ob potokih in v goščah, kaj radi kradejo pri bližnjem in oddaljenem sosedu.

Le redki so kmetovalci sadjarji, ki bi si vzgojili sadnih drevesc doma. In vendar ni nič lažjega kot to. Kaj je treba?

Potrebna je pridnost pri zbiranju pešk in koščic, potem smotrena zasedev na gredici v vrtu ali kje na njivi, pletev, cepljenje in presaditev na stalno mesto.

Nove postave.

Nova oporoka (testament).

Čitateljem »Novega lista« je že znano, da so bili raztegnjeni s kr. odlokom od 4. novembra 1928. št. 2325 na nove pokrajine italijanski civilni in trgovski zakon ter civilno pravno postopanje.

Novi italijanski zakoni veljajo od 1. julija 1929. dalje.

Potrudili se bomo, da razložimo v »Novem listu« važne oddelke ital. zakonov, ki so od 1. julija 1929. dalje tudi za nas veljavni.

Pričeti hočemo z oporoko (testamentom), ker smo bili tudi od raznih strani naprošeni, da razložimo italijansko postavo o testamentu.

Kaj je oporoka?

Člen 759. italijanskega civilnega (državlanskega) zakona pravi: »Oporoka je preklicno dejanje, s katerim nekdo po predpisih zakona zapušča za slučaj smrti eni ali več osebam celo ali pa del svojega premoženja.«

Treba je poudariti dve stvari:

1. oporoko je mogoče vedno preklicati;

2. oporoka mora biti napravljena po predpisih zakona.

Kako mora biti napravljena oporoka po italijanskem zakonu?

Testament je mogoče v rednih razmerah napraviti samo na tri načine, zato tudi razlikujemo tri vrste oporoke:

Sedaj zore divje črešnje. Naberite takoj par prgišč divjih črešenj, ki pa naj bodo dobro zrele, in posadi jih takoj — seme v koščici ostane kalivo komaj dva meseca — v rahlo zemljo na 3 cm globoko.

Do zime si naberi koščic od breskev, češpelj in sliv, pešk od hrušk in jabolk ter končno orehov.

Zapomni si, da dobiš najvstrajnejša in najbolj krepko razvijajoča se drevesa iz semena divjih, oziroma prav malo žlahtnih vrst. Žlahtne vrste dajejo večinoma le šibka drevesa.

V ostalem se pa drži navodil, ki jih najdeš v knjigi »Sadjarstvo« od Goriske Mohorjeve družbe.

Če boš vpošteval zgoraj rečeno, boš imel dobra sadna drevesca prav po ceni; ravnajte vsi tako in v deželi bodo ostali vsako leto težki tisočaki, ki so šli do sedaj drugam!

Pincirajte breskve!

Breskve se razvijajo letos precej bujno. Če pa hočemo vzgojiti drevesce, ki bo v ravnovesju, ne smemo dovoliti, da se ena veja močno razraste na škodo drugih. Zato odlomimo, oziroma odrežemo taki veji vršiček. Tudi drugim vejicam moramo odstraniti vršiček, da se spodnje oči bolje razvijejo. Drugače se lahko pripeti, da bomo imeli drugo leto močne oči le na vrhu mladice, kjer bodo drugo leto poganjki, dočim bo spodnji del veje gol.

Sedaj je čas za pinciranje, to je odstranjevanje vršičev.

1. lastnoročno; 2. javno notarsko in 3. tajno notarsko oporoko.

Kaj je lastnoročna oporoka?

Lastnoročna oporoka je tista, ki jo oporočnik sam v celoti napiše in podpisuje. Ob začetku ali na koncu lastnoročne oporoke je treba navesti tudi dan, mesec in leto, kar po avstrijskem zakonu ni bilo potrebno. Lastnoročna oporoka se lahko napiše na navadnem, nekolkovanem papirju in v katerem kolisibodi jeziku. Kdor zna pisati, je najboljši, da napravi lastnoročno oporoko. Zapomni naj si tole:

1. celo oporoko mora sam napisati;

2. na koncu ali ob začetku oporoke mora napisati dan, mesec in leto;

3. na koncu mora oporoko lastnoročno podpisati;

4. oporoko lahko napiše v slovenskem jeziku, na nekolkovanem papirju.

Kako je treba napraviti javno notarsko oporoko?

Javno notarsko oporoko je treba napraviti pred štirimi pričami in notarjem ali pa pred dvema notarjema in dvema pričama.

Kdor hoče napraviti javno notarsko oporoko, naj gre k notarju; s seboj naj pelje štiri priče; pred notarjem mora izpovedati svojo poslednjo voljo in notar jo napiše; ko je notar poslednjo voljo napisal, jo mora prebrati oporočniku pred pričami. Tudi notarsko oporoko mora oporočnik

podpisati; če ne zna pisati ali jo iz drugih razlogov ne more podpisati, mora biti ta okolnost v oporoki navedena; to oporoko morajo podpisati tudi notar in prič. Isti predpisi veljajo, če se javna notarska oporoka napravi pred dvema notarjema in dvema pričama.

Kaj je tajna notarska oporoka?

Tajno notarsko oporoko lahko napiše oporočnik sam; če jo sam napiše, jo mora tudi na koncu lastnoročno podpisati. Tajno oporoko pa lahko napiše v celoti ali pa samo deloma tudi tretja oseba; v tem slučaju pa mora oporočnik podpisati vsako polovico lista, na katerem je napisana oporoka. To oporoko je potem treba zapečatiti, nakar jo oporočnik pri približno izroči notarju pred štirimi pričami; pred notarjem in pričami izjavi oporočnik, da je v notranjosti zapečatenega papirja njegova oporoka. Oporočnik, ki ne zna ali ne more pisati, a zna čitati, mora pred notarjem izjaviti, da je oporoko prečital in navesti razloge, zakaj ni oporoke podpisal; ta okolnost mora biti zabeležena v notarskem zapisniku, drugače bi bila oporoka neveljavna. Zato ne morejo napraviti tajne oporoke osebe, ki ne znajo čitati.

Kako morajo napraviti oporoko osebe, ki ne znajo ne pisati ne čitati?

Imenovane osebe morajo napraviti samo javno notarsko oporoko.

Kako morajo napraviti oporoko nemi in gluhonemi?

Nemi in gluhonemi morejo napraviti lastnoročno ali pa tajno notarsko oporoko, če znajo pisati; drugače pa morajo napraviti javno notarsko oporoko. Če napravijo nemi in gluhonemi tajno notarsko oporoko, morajo pred notarjem in štirimi pričami napisati, da se nahaja v zaprtem in zapečatenem papirju njihova oporoka in če je testament napisala tretja oseba, morajo tudi izjaviti, da so testament prečitali; ti dve okolnosti mora notar zabeležiti v notarskem zapisniku.

Kako je mogoče preklicati oporoko?

Vsak čas je mogoče vsako oporoko preklicati. Tej pravici do preklica se ni mogoče odreči; tudi če kdo v oporoki napiše, da je ne bo preklical, nima to nobene veljave in jo lahko kljub temu prekliche.

Tajno notarsko oporoko in lastnoročno oporoko, ki je bila izročena v varstvo notarju, je mogoče na ta način preklicati, da zahtevaš od notarja, da ti jo vrne.

Lastnoročno oporoko moreš preklicati s tem, da jo vničiš ali da napraviš sam novo oporoko; lahko pa jo tudi preklicheš pred notarjem in štirimi pričami. Javno in tajno notarsko oporoko lahko preklicheš s tem, da napraviš lastnoročno oporoko, v kateri omeniš, da preklicuješ prejšnjo javno ali tajno oporoko. Vsako oporoko pa lahko na najbolj varen način preklicheš pred notarjem in štirimi pričami. Če izrečno ne preklicheš z novo oporoko starih oporok, ostanejo stare oporoke v toliko v veljavi, v kolikor se ne križajo z novimi oporokami.

Kaj bo z oporokami, ki so se napravile do 1. julija 1929.?

Oporoke, ki so se napravile do 1. julija 1929. pred sodnijo, ostanejo v polni veljavi. Oporoke, ki so jih pa napravili zasebniki izven sodnije do 1. julija 1929. izgubijo po dveh letih (to je 30. junija 1931.) vsako veljavo, če jih ni sam oporočnik napisal in podpisal ter če ni oporočnik zabeležil dneva, meseca in leta, ko je delal testament.

Važna določba za poročene.

Pri nas je bilo zelo v navadi, da sta se mož in žena imenovala eden drugega (Nadaljevanje na str. 14.)

TVRDKA

ROMEO CIPRIANI

TRST, Piazza Goldoni 12

RAZPRODAJA
perilo, pisano blago,
ročasto pralno svilo,
zimsko perilo, nogavice
i. t. d. i. t. d.
po prav nizkih cenah.

Pridite nas obiskat! Ni
treba, da kaj kupite!!

TRST, Piazza Goldoni 12

KABINET ROENTGEN

primarija

dr. DE FIORI AUGUSTO

je odprt vsaki dan

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V Juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

POVH ALOJZIJ

URAR in ZLATAR

Trst, Piazza Garibaldi I. nadstr.

Največja in najpriporočljivejša

delavnica v Trstu

Kupuje krone in zlato

: Darila za birmo :

Cene in blago brez konkurence!

Zdravnik

dr. JOSIP POTRATA

sprejema

od 10. - 13. in od 15. - 16. ure

V GORICI

Via delle Monache štev. 1
nad lekarno Pontoni

Zahvala

Vsem dobrim in sočutnim srcem, ki so ob boleznih in smrti naše ljube Pepine izkazali toliko ljubezni in sočutja ter nam v tem žalostnem in težkem času s svojim sočutjem in pomočjo lajšali neizmerno bol, najlepša zahvala! Vsem, ki so ob pokopu njej in nam pokazali svoja dobra in ljubeča srca: Bog povrni!

Trnovo, 2. julija 1929.

V imenu cele rodbine soprog Anton.

Ljudska posojilnica v Mirnu bo imela svoj

redni občni zbor

dne 14. julija t. l. ob 10. uri in pol v svoji pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računa za leto 1928.
3. Volitve načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ne bilo zbrano ob določeni uri zadostno število članov, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje ob vsaki vdeležbi. Načelstvo.

Ženitna ponudba!

Sem kolodvorski trafikant na jako prometni točki v Jugoslaviji in želim znanja s 25 do 35 let staro gospodično neomadeževane preteklosti, ki bi imela svojo kmetijo ali pa v gotovini od 30.000 lir naprej. Le resne ponudbe, če je mogoče s sliko, ki pa se na zahtevo vrne.

Naslov: B. C., poštroležeče Jesenice-Sava-Fužine, Gorenjsko (Jugoslavija).

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

sprejema

v Gorici
na TRAVNIKU 17/I.

Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

ga za dediča v skupnem testamentu. Člen 761. italijanskega zakona pa določuje, da ne moreta dve ali več oseb napraviti skupnega testamenta.

Davek in kmečka hiša.

Kmečki list (Giornale di Agricoltura della Domenica) opozarja ponovno kmete, da so kmečke hiše proste hišnega davka. Lastnik hiše in zemljišča mora biti isti; lahko so pa lastniki hiše tudi žena, starši in otroci.

Kakšne hiše spadajo pod kmečke hiše, je znano.

Kmet, ki plačuje hišni davek, naj vložijo prošnjo na nekolekovanem papirju na pristojno davkarico, da ga oprosti hišnega davka.

Sindakatski prispevki.

Na goriškem magistratu je izložen seznam davkoplačevalcev, ki morajo plačati prispevek za trgovski sindikat. Vsak trgovec naj ga takoj pregleda in če ni zadovoljen s predpisanim prispevkom, naj takoj vložijo na prefekturo rekurz.

Varščina in osmice.

Do sedaj ni bilo treba zalagati 500 lir kavcije kmetu, ki je prodajal lastno vino v tako zvanih osmicah. Odslej bo pa moral tudi kmet založiti 500 lir kavcije, če bo hotel otvoriti osmico. Tako je odločilo ministrstvo narodnega gospodarstva pred kratkim v okrožnici. Okrožnica namreč odreja:

1. Kmetje lahko prodajajo svoje pridelke na trgu brez trgovske licence, če jih razprodajajo samo nekoliko ur na dan.

2. Oni kmetje pa, ki prodajajo svoje pridelke v javnih obratih ali na trgu celi dan, morajo imeti trgovsko licenco. Kdor pa mora imeti trgovsko licenco, mora založiti tudi 500 lir kavcije. V osmicah se razprodaja vino celi dan, zato pa morajo imeti kmetje licenco in založiti kavejico 500 lir. Le zelo revni in majhni razprodajalci raznega blaga lahko zaprosijo pristojno občinsko komisijo, da jih oprosti kavcije. Isto lahko storijo tudi revni kmetje, ki hočejo otvoriti osmico.

Kmetje, ki imajo po navadi vsako leto osmico, naj založijo kavejico za stalno in naj je ne zahtevajo nazaj vsako leto, ko so zatvorili osmico. Če bi zahtevali kavejico vsako leto nazaj, bi imeli 50 do 60 lir brezpotrebni stroškov.

Vprašanja in odgovori.

POMNI! Na vprašanja brez navedbe točnega naslova in od nenaročnikov ne odgovarjamo. Za pismeni odgovor je treba priložiti eno liro v znamkah.

Vprašanje št. 93: Lani sem napravil vodnjak, letos pa sem našel v vodi male živalice. Kako jih odpravim?

Odgovor: Nesite kozarec vode s par živalicami v kemično preizkuševališče v Gorici! (Se nahaja v via Trieste 43). Smo tudi mi tam vprašali za nasvet.

Vprašanje št. 94: S katerimi umetnimi gnojili se gnoji činkvintinu in repi in kako se trosi?

Odgovor: Čitajte v 13. številki »Gospodarski koledar za julij«. Superfosfat (6 kg na 100 m²) petrosite po preorani, a ne še pobranani njivi, čilski soliter ali apneni dušik (1 kg na 100 m²) pa takoj vrhu setve.

(Nadaljevanje na str. 15.)

Tvornica tehtnic, uteži in mer Giuseppe Florenc & C.o

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)

Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele. Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

Samo

ALL'ECONOMIA FAMILIARE

TRST - Piazza Ponterosso 5

boste radi vedno novih prihodov kupili po nizkih cenah prvovrstno in izbrano blago. Nekatero cene:

Domače platno	L. 2.80	
Slovensko platno	2.90	
Mussola za obleke	od L. 1.90	naprej
Volnena mussola vseh barv	8.90	„
Perkali z jamčenih barv	3.50	„
Platno Madonna	2.90	„
„ za rjuhe 150 cm.	4.50	„
Jajčna koža (pelle ovo)	2.80	„
Zefir za srajce	1.80	„
Rigadin za srajce, modni črtež	2.90	„
Rigadin dvojna širokost	3.90	„
Popelin za srajce	4.50	„
Svila fantazija	3.50	„
Saten črn, dvojna širokost	3.90	„
Obrisače različnih barv in visokosti	1.90	„

VELIKA IZBERA

ženskih, moških in otroških nogavic.

Posebnost: otroške športne in moške poletne majice itd. itd.

SAMO

prvovrstna izbira, vedno novi prihodi.

PRI TVRDKI

DAVIDE CAVALIERO — TRST

Corso Garibaldi N. 5 Telefon št. 78-32. (Stara Barriera)

dobite po najnižjih cenah zelo bogato zalogo **IZGOTOVLJENIH OBLEK, ENOTNIH IN DVOJNIH OPRSNIKOV, FLANELASTIH HLAČ, TRENCH COAT, Jopičev ALPAGAS,** dežnih plaščev, površnikov in otroških oblek.

Bogata izbira blaga na meter iz domačih in inozemskih tovarov.

LASTNA KROJAČNICA

Govorimo tudi slovenski.

Resna postrežba!

ZAVOD ZA LEPOTO!

TRST

via S. Lazzaro 20 via Torreblanca 34
Kodiranje in striženje las negovanje rok, nohtov (manicure) in masaže.
Posebnost: zjamčeno neškodljivo barvanje las.

Zelo nizke cene.

Lastnik: A. PIRH

OSCAR CANARUTTO

zlatar - urar

Trst - via Imbriani 13 (prej via S. Giovanni)

Kupujem, prodajam in menjujem dragocnost. Sprejemam v popravilo vsakovrstne urarske predmete in vsa zlatarska dela.

„Al gran Risparmio“

TRST - VIA S. LAZZARO 9

S. LEVI

Vedno novi dohodi po ugodnih cenah:

Odreзки po 1/2 metra	po cent. —75
Kotenina, bela in rujava	po L. 1.90
Platno »Coredo«	po L. 2.20
Domače platno	po L. 2.90
Platno »Dovlas«, težko	po L. 3.20
Platno za rjuhe, vioko 150 cm	po L. 4.50
Platno za rjuhe, težko	po L. 5.50
Platno za rjuhe »Dovlas« extra	po L. 6.—
Svila za otroške obleke bela in modra	po L. 2.80
Svila platnena za ženske obleke	po L. 3.—
Tarliz za žimnice, težak, visok 120 cm	po L. 4.50
Zefirji za srajce	po L. 2.80
Popelin za srajce	od L. 3.50 naprej
Volnen muškin, v vseh barvah	po L. 9.—

VELIKA IZBERA »BORGO« ZA HLAČE IN VOLNENEGA BLAGA ZA OBLEKE.

Velika izbira perila za opreme nevest; prti, prtici, brisače, kuhinjske cunje, posteljna pregrinjala, končena in svilena, robci, nogavice itd.

JAKOB BEVC - TRST

Campo S. Giacomo štev. 18.

Bogata izbira zlatenine in srebrnine, raznovrstnih ur, predmetov za darila i. t. d. „Cyma“ znane švicarske ure.

Cene najnižje!

Vprašanje št. 95: (S Temljim glede mlatilnice.)

Odgovor: Od mlatilnice se ne plačuje davek, pač pa od dohodka, ki ga donša mlatilnica. Če boš mlatil le svoje žito, ne boš radi tega več obdavčen. V ostalem velja tudi za te, kar je rečeno v 13. številki v člančiču »Pozor lastniki mlatilnic«. Ker spadate v območje Popotnega kmetijskega urada v Tolminu, obrnite se tja po pojasnila.

Vprašanje št. 96: Pognojil sem breskvam s straniščem in čilskim solitrom. Par dni po gnojenju je napadla breskve smolika in v vršičkih so se zaredili črvički. Je li gnojenje vzrok?

Odgovor: Gnojenje ni vzrok ne smoliki ne črvičkom. Glede smolike čitajte v knjigi »Sadjarstvo« od Goriške Mohorjeve družbe na strani 91. »Črvički« na vršičkih pa so skoraj gotovo listne uši, o katerih smo tudi že pisali v našem listu.

Vprašanje št. 97: Imam vinograd daleč v hribu, kamor le težko spravim hlevski gnoj. Ali bo trta rodila, če ji pognojim le z umetnimi gnojili?

Odgovor boste dobil pod jesen v posebnem članku.

Vprašanje št. 98: Čital sem v Magistrovi knjigi, da je hmelj dobro zdravilo pri mnogih boleznih. Ali naj rabim hmeljevo moko ali liste? Kako se nabira hmeljeva moka? Kaj pomeni »filtrirati«? Ali je v knjigi navedeni »špirit« navadno vino ali žganje ali čisti špirit?

Odgovor: a) Mislimo, da morate vzeti hmeljevo moko, ker je moka pri hmelju najbolj cenjena. b) Hmeljeva moka se nahaja za luski nami na storžih, katere morate dobro stresti na bel papir. c) Filtrirati pomeni precediti skozi prav drobno sitce. Za filtriranje imajo posebne naprave, če pa teh ni, je dobra gosta platnena ruta. d) Špirita sta dva, in sicer gorilni in jedilni. Gorilni je iz premoga in podobnih snovi, jedilni pa navadno iz melase, to je ostankov pri izdelovanju sladkorja. Knjiga misli jedilni špirit.

Vprašanje št. 99: Ali se pokvari encijanova tinktura, ki je pripravljena iz 1 dela zdrobljenih encijanovih korenin in 5 delov vode?

Odgovor: Zakaj bi se pokvarila? Steklenico dobro začepite.

Vprašanje št. 100: Pri nas se v nekem močvirnatem kraju pred dežjem pojavlja čudna svetloba v obliki električne luči.

Odgovor: Take lučice se pojavljajo povsod na močvirnih krajih, ker se kemične sestavine iz razpadajočih močvirnih rastlin in iz zraku ter vode spajajo in nastane neke vrste plin, ki ga imenujejo metan.

Vprašanje št. 101: Kdaj se spustijo z raketnim letalom v vseмирje?

Odgovor: Prav točno nam ni znano, zdi se pa, da prihodnje leto 30. februarja okoli desetih zvečer.

Vprašanje št. 102: Ali ni mogoče počakati Amerike visoko v zraku ali v brezračnem prostoru, ker se zemlja vrti?

Odgovor: Teoretično pač; toda treba bi bilo zlezti skozi zračne plasti, ki obdajajo zemeljsko oblo 300 kilometrov na debelo, v brezračni prostor. — Za enkrat torej ne boste mogli tako poceni pasti v Ameriko.

Listnica uredništva.

Naročnikom iz Bovca: Žrebanje beneških obveznic se bo vršilo te dni. Številke bodo objavili ali pa naznanili, kje jih boste dobili na vpogled.

Važno sporočilo vsem z dobrim okusom!

PILSEN URQUELL 12°

Kraljica pive

Iz mestne pivovarne v Plznu (Češko). Letni proizvod: 1 milijon hektolitrov. — Prodaja v **GORICI** le

Restavracija JOSIPINE PODGORNIKOVE, Corso Verdi 32 (Central)
Hotel QUARNERO, Corso Vitt. Em. III.

Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov menovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour št. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzojavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Ortopedični zavod A. ZECCHI

TURIN - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi zabranjuje napredovanje

KILE

Uspeh aparata ZECCHI v videmski pokrajini:

Nov ozdravljenec iz Valvasone

Dolžnost me veže izreči svoje priznanje in hvaležnost g. ortopedu ZECCHI, ki mi je s svojo posebno iznajdbo ustavil KILO, ki mi je delala zelo grenko življenje in me ovirala v mojem poklicu.

Pippo Jožef pok. Luke
Via dei Fornasini
Valvasone (pokr. Videm).

Važna objava! Radi številnih pisem, v katerih nas stranke prosijo za informacije javljamo, da bo ortoped ZECCHI dajal pojasnila in nasvete v sledečih krajih:

Štanjel na Krasu: petek 5. julija v hotelu Abram,
Tolmin: sobota 6. julija v hotelu Modrijan,
Kobarid: nedelja 7. julija v hotelu Devetak (Montenero),
Tolmezo: ponedeljek 8. julija v hotelu Nazionale,
Chiusaforte: torek 9. julija v hotelu Cervo,
GORICA: četrtek 11. in petek 12. julija v hotelu Angelo d'oro.

Valuta — tuji denar.

Dne 3. julija si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.66 lir
100 dinarjev	33.60 lir
100 šilingov (avstr.)	269.— lir
100 čeških kron	56.59 lir
100 nemških mark	455.37 lir
100 švic. frankov	367.70 lir
100 franc. frankov	74.77 lir
100 belg. frankov	265.50 lir

Beneške obveznice 71.50; obveznice »Consolidato« 79.55.

Loterijske številke

dne 28. junija 1929.

Eari	73	9	32	10	3
Firenca	1	36	62	47	21
Milan	68	45	15	89	80
Neapelj	9	27	26	29	45
Palermo	28	27	80	59	45
Rim	16	53	59	26	69
Turin	65	45	87	84	13
Benetke	2	21	68	1	69

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja 7. julija: Veliki Lošinj.
 Ponedeljek 8. julija: Podgrad.
 Torek 9. julija: Oprtalj, Bale.
 Sreda 10. julija: Št. Peter, Ajdovščina, Sko-
 fije.
 Četrtek 11. julija: Gorica, Svetó pri Komnu.
 Petek 12. julija: Sežana, Cerovo, Planina.

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko

Odhodi iz Genove:

9. julija 1929 s parobrodom

MENDOZA

v Rio Janeiro in Santos L 1800

v Montevideo in Buenos Aires L 1850

19. julija 1929 s parobrodom

FLORIDA

v Rio Janeiro in Santos L 2100

v Montevideo in Buenos Aires L 2150

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Bue-
nos Aires 19 dni.**ZDRAVNIK****dr. LOJZE SIMONITI**

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10 — 12 in od 3 — 5.

GORICA

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta šte. 18.**Mali oglasi.**Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro.
Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je
navedeno posebno »geslo«, pošijite ponudbe ali odgo-
vore v zaprtem ovitku na katerem je navedeno »geslo«.**Upravo hiš** v mestu in okolici sprejme po
ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst,
Ventisettebre 65, Tel. 83—34.**Novo hišo** s petimi prostori in dvoriščem
v Biljah prodam za samo 8500 lir. Pri pogodbi
zadostuje polovica gotovine. Več pove gospo-
dar v Biljah št. 18.**Mizarsko orodje** z mizo in ročni voz na
4 kolesa prodam poceni. Trgovina jestvin Mi-
kulus, Podgora.**Krone**, srebro in zlato, kakor tudi staro
zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa
popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna
in krstna darila. — *Moderna zlatarna*, Corso
Verdi šte. 13 (Gorica, nasproti novemu Ze-
lenjadnemu trgu).**Trebec Jožef**, Orlek št. 7 (pri Sežani)
proda hišo s hlevom (štalo), po novem sistemu
zidanim gnojiščem, vodnjakom in vrto ter več
zemljišč, pašnikov in travnikov. Cena po do-
govoru.**Suhe gobe**, lepe, bele kupujem v vsaki
množini; plačujem najvišje cene. — Maks Štu-
cin, trgovec, Cerkno.**Dva dečka**, poštenih, dobrih staršev, z
resno voljo do pekovske obrti, sprejme takoj
Zadnik, pekarna, Bistrica (Villa del Nevoso).**Priden delavec**, kmetovalec, 35—45 let
star, ki se razume praktično dobro v vseh pas-
nogah kmetijstva, dobi stalno službo v Gorici.
Naslov pove uprava.**Kupujem** cvetje arnike, lipovo, bezgovo,
liste orehove, volčje črešnje, korenine akonita,
encijana, pasje trave, gobe. Ponudbe z vzorcem
pošljite na naslov: Rodolfo Dilena, Gorica, Via
Carducci 14-III.**Motorno kolo** z vozičkom, znamke »IN-
DIAN«, v dobrem stanju, je na prodaj. Na-
slov pove uprava.**Izjava**Podpisana izjavljam, da so neresnične vesti,
ki krožijo, češ da sem trpela lakoto v službi
pri g. inž. Kopsa v Postojni št. 111 in se mu
zahvaljujem za mirno poravnavo.

Darina Vičič, Goriče.

Kmečka posojilnica v Sv. Križu na Vipavskem

vabi na

občni zborki se bo vršil po običajnem dnevnem redu v
nedeljo dne 7. julija ob treh pop. v župnišču.**VABILO**na občni zbor Posojilnice v Pevmi,
ki se bo vršil v uradnih prostorih dne
21. julija ob štirih popoldne.

Načelstvo.

GRADEŽ PENSIONE LYDIAIzborna kuhinja, v bližini obale, popolna
oskrba dnevno 24 lir. Vprašajte za
pogoje.

Dopisujemo slovenski.

NOVA trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka
najrazličnejših vrst
Trpežno blago po najnižjih cenah. Priporočite se sami! **GREGORIČ & URŠIČ**

GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) šte. 1

Naznanjamvsem kmetovalcem, da mi je dospelo iz Kranjskega odlično seme za **ajdo** in repo,
kakor tudi, da mi je dospel nova velika pošiljatev **posnemalnikov** znamke „Roth“,
kateri so priznani najboljši in kljub temu najcenejši.

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

JUST UŠAJ v GORICI.